

ויקרא מו: כל הישוב מתגלגל בעגול כמו כדור, אלה למטה ואלו למעלה, וכל אותן בריות משנות במראיהן משנוי האויר כפי כל מקום ומקום, ועומדות בקיומן כמו שאר בני אדם.

ולכן יש מקום בישוב, פשמיאיר לאלה חשוף לאלה, לאלה יום ולא לה לילה. ויש מקום שפלו יום, ולא נמצא בו לילה פרט לשעה אחת קטנה. וזה שאמר בספרי הקדמונים, ובספרו של אדם הראשון כה הוא. שכה כתוב (תהלים קלט) אוֹדָה עַל פִּי נִזְרָאוֹת נִפְלִיטֵי נִפְלָאִים מַעֲשֵׂיךָ. וכתוב (תהלים קד) מִה רַבּוּ מַעֲשֵׂיךָ ה'! וְלֹכֵן הִפַּל יִפְה. וסוד זה נמסר לבעלי החכמה, ולא למחלקי תחומים, משום שהוא סוד עמק של התורה.

כמו כן יש בים, שיש בו כמה בריות משנות זו מזו. זהו שכתוב (שם) זֶה הַיָּם גָּדוֹל וְרַחֵב יָדָיִם

שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדולות שם אגיות? הלכין לוימן וגו'.

שמות א' שמות כ: רבי יצחק אמר, אתי מלבנון פלה - זוהי שכינה. אתי מלבנון תבואי - ממקום בית המקדש שלמעלה. תשורי מראש אמה - ממקום בית המקדש שלמעלה וממקום בית המקדש שלמטה.

שאמר רבי יהודה מעולם לא זזה שכינה מכתל המערבי של בית המקדש, שכתוב (שיר השירים ב) הנה זה עומד אחר פתלנו, והוא ראש אמה לכל העולם. מראש שניר וחרמון - ממקום שהתורה יצאה לעולם, ולמה? להגן על ישראל. מפענות אריות - אלו עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות. רבי יודן אומר, מפענות אריות - אלו תלמידי חכמים שעוסקים בתורה במעונות המדרשות ובבתי כנסיות, שהם אריות ונמרים בתורה.

ויקרא מג-ד: (בראשית א) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. בא ראה, בשעה שפרא הקדוש ברוך הוא את העולם - ברא 7 רקיעים למעלה, ברא 7 ארצות למטה, 7 ימים, 7 נהרות, 7 ימים, 7 שבועות, 7 שנים, 7 פעמים. 7 אלפי שנים יהיה העולם, והקדוש ברוך הוא בשביעי של הכל.

7 שחקים (רקיעים) למעלה, ובכל אחד ואחד כוכבים ומזלות ושמש ושמש שמש ככל רקיע ורקיע. וכל הרקיעים אלו על אלו כגלדי בצלים, אלו למטה ואלו למעלה. וכל רקיע ורקיע הולך ורועש מאימת רבונם. על פיו נוסעים, ועל פיו עומדים. ומעל לכלם הקב"ה שנושא הכל בחילו ותקפו. כמו כן שבע ארצות למטה, וכלם בישוב, פרט שאלה עליונים ואלה תחתונים. וארץ ישראל עליונה מהכל, וירושלים עליונה מכל ישוב.

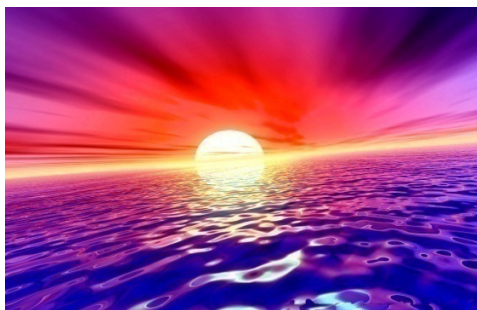

בראשית ב' וירא נט: ויאמר טוב אשוב אליך
 פעת חיה. אמר רבי יצחק, טוב אשוב - טוב
 ישוב היה צריך לכתב, שהרי המפתח הזה
 לפקד העקרונות הוא ביד הקדוש ברוך הוא ולא
 ביד שליח אחר, כמו ששנינו, שלש מפתחות
 הם שלא נמסרו ביד שליח: של חיה,
 ותחית המתים, וגשמים. והואיל ולא נמסרו
 ביד שליח, למה פתוב טוב אשוב? אלא ודאי
 הקדוש ברוך הוא שהיה עומד עליהם אמר
 [לו] הדבר, לכן פתוב ויאמר טוב אשוב אליך.

שמות ב' משפטים קכ: אמר להם הרועה
 הנאמן, ראשי ישיבות, ידעתי בכם שאתם
 יודעים, אבל אותו שמחדש בכל יום מעשה
 בראשית יחדש לכם חדושים, שהרי ודאי
 קהלת אמר, (קהלת א) אין כל חדש תחת
 השמש. אבל למעלה מן השמש יש לו.
 ובספרי תורה אני רוצה לומר, (תהלים סד)
 שמש ומגן ה' אלהים צבאות, בעולם שלו,
 ולא בעולם של הדיוט. אף על גב שנה לעמת
 זה עשה האלהים, מתוך החשכה יוצא האור.

יש חדש למעלה מן השמש

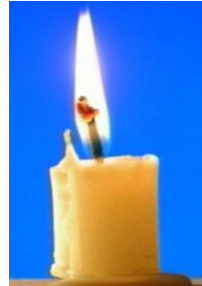

שמות ב' משפטים קז-ח: שנינו, עשה
 דברים נכראו בערב שבת וכו'. הכתב והמכתב
 והלוחות, שכתוב (שמות לב) והלחת מעשה
 אלהים הטה והמכתב מכתב אלהים הוא. מה
 המדבר מכוף שהיה ערב שבת, ואולי זה היה
 אלה שנה אחר כך, או בשעה שעמדו ישראל
 על הר סיני? אלא ודאי שנה היה בערב שבת.
 בא וראה, בכל מעשה בראשית לא נאמר שם
 מלא, אלא אלהים אלהים בכל מה שנגברא,
 וכלם שם אלהים, עד שכל המעשה נתקן
 בערב שבת. משנתקנו כל המעשים, נקרא יי
 אלהים, שם מלא.

ואף על גב שהכל נברא בשם אלהים, לא
 נתקן בעשיה כל מה שנגברא עד ערב שבת.
 באותה שעה הכל נתקן בעשיה, שכתוב
 (בראשית ב) מלאכתו אשר עשה. מכל
 מלאכתו אשר עשה. ועומד במעשה. ולכן
 פתוב והלחת מעשה אלהים, פשנתקן העולם
 בשם אלהים במעשה, ולא אחר כך, שכתוב יי
 אלהים. ובזה נתקן העולם ועמד על קיומו.

ויקרא צו קפא: שְׁלֹשָׁה אָשִׁים בְּנֵר: אֵשׁ לְבִנְיָה, וְאֵשׁ שְׁחָרָה, וְאֵשׁ תְּכֵלֶה, כַּנִּגְד

תורה נביאים וכתובים, כַּנִּגְד פֶּהַן לִוִי וְיִשְׂרָאֵל. וּתְכֵלֶת הִיא שְׂכִינָה, קְרוּבָה לָנוּ, וְהִיא אַחוּזָה בְּאוֹתָן פְּתִילוֹת, בְּכַנְפֵי מְצֹוָה, שְׁנֹאֲמַר בְּהֵם וְעָשׂוּ לָהֶם צִיצִית. וְהַתְּכֵלֶת הַזֶּה שֶׁהִיא שְׂכִינָה.

שמות ג' פקודי רחח: (בראשית ב) וַיִּכְלוּ הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ. וְאִם תֹּאמַר, וַיִּכְלֵ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי - וַדַּאי כֹּף הוּא! שְׁכַל הָעוֹלָם, אֵף עַל גַּב שְׁכַל הַמַּעֲשִׂים נִשְׁלְמוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד, כָּל הָעוֹלָם לֹא הָיָה שְׁלֵם בְּקִיּוּמוֹ עַד שֶׁבָּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. שְׁכַל שֶׁבָּא הַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, אִזּוֹ נִשְׁלְמוּ כָּל הַמַּעֲשִׂים, וְהַשְּׁלִים בּוֹ הַקַּב"ה אֶת הָעוֹלָם. זֶהוּ שְׁכַתוּב וַיִּכְלֵ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. בְּזֶה נִשְׁלַם, בְּקִיּוּם כָּל מַעֲשֵׂה שְׁעֵשָׂה, וְעַל זֶה וַיִּכְלֵ אֱלֹהִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי.

בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי שֶׁבַת זִינְפֵשׁ

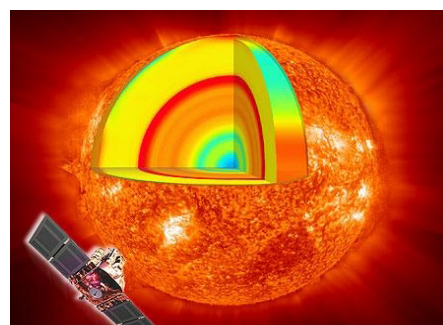
ויקרא מד: שִׁבְעָה שְׁחָקִים (רקיעים) לַמַּעְלָה, וּבְכָל אֶחָד וְאֶחָד כּוֹכְבִים וּמַזְלוֹת וְשִׁמְשֵׁים שְׁמֹשְׁמֹשִׁים בְּכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ. וּבְכֻלָּם מֵאֱלוֹ, מְרַכְּבוֹת אֱלוֹ עַל אֱלוֹ, לְקַבֵּל עֲלֵיהֶם עַל מְלָכוּת רַבּוֹנָם, וּבְכָל הַרְקִיעִים יֵשׁ מְרַכְּבוֹת וְשִׁמְשֵׁים מְשֻׁנָּם זֶה מְזַה אֱלוֹ עַל אֱלוֹ, מִהֵם בְּשֵׁשׁ כְּנָפִים, וּמִהֵם בְּאַרְבַּע כְּנָפִים. מִהֵם בְּאַרְבַּע כְּנָפִים, וּמִהֵם בְּשֵׁשׁ כְּנָפִים, וּמִהֵם בְּאַחַת מִהֵם אֵשׁ לוֹהֵט, וּמִהֵם מִיָּם. מִהֵם רוּחַ. זֶהוּ שְׁכַתוּב (תהלים קד) עוֹשֵׂה מְלָאכָיו רוּחוֹת מְשֻׁרְתָיו אֵשׁ לֹהֵט. וְכָל הַרְקִיעִים אֱלוֹ עַל אֱלוֹ כַּגִּלְדֵי בְּצָלִים, אֱלוֹ לְמַטָּה וְאֱלוֹ לַמַּעְלָה. וְכָל רְקִיעַ וְרְקִיעַ הוֹלֵךְ וְרוֹעֵשׁ מְאַיֶמֶת רַבּוֹנָם. עַל פִּיּוֹ נֹסְעִים, וְעַל פִּיּוֹ עוֹמְדִים. וּמַעַל לְכָלֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁנוֹשָׂא הַכֹּל בְּחִילוֹ וְתַקְפוֹ.

ויקרא צו קצב: רַבִּי תַזְקִיָּה הָיָה יוֹשֵׁב לִפְנֵי רַבִּי אֶלְעָזָר. אָמַר לוֹ, כַּמָּה אוֹרוֹת נִבְרְאוּ בְּטָרַם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם? אָמַר לוֹ, שִׁבְעָה. וְאֵלוֹ הֵם: אוֹר תּוֹרָה, אוֹר גִּיהֵנָם, אוֹר גֵּן עֵדֶן, אוֹר כְּפֹא הַכְּבוֹד, אוֹר בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, אוֹר תְּשׁוּבָה, אוֹרוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ. וְאֵלֶּה נִבְרְאוּ בְּטָרַם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם.

ויקרא תוריע רנה: (שיר השירים א ו) אֵל תְּרַאנִי שְׁאֲנִי שְׁחַרְחַרְתָּ שְׁשׁוֹפְתַנִּי הַשֶּׁמֶשׁ. **שְׁשׁוֹפְתַנִּי?! שְׁשׁוֹפְתַנִּי הָיָה צְרִיף לְהִיּוֹת! אֵלֶּה רְמֵז הוּא רוּמֵז, בְּשֵׁשׁ. שְׁכַפְּאֶשׁר מְאַיֶר הַשֶּׁמֶשׁ, בְּשֵׁשׁ אוֹרוֹת הוּא מְאַיֶר, וּכְשֶׁמְסַתְלֵק, כָּל אוֹתָם שֵׁשׁ הָאוֹרוֹת מְסַתְלֵקִים.**

כָּלֵאֵי הַ-7

במדבר א' בהעלתך רכא: ארון ותורה באחד עומדים. תורה העקר. הארון הפית. ועל זה ארון חסר בלי וא"ו בכל מקום; ארון הברית, ארון העדת.

במדבר א' שלח לך שיא-ב: למה לשתיקה קראו עמידה? אלא בדבור יש שבועה איברים שמתנענעים יחד אתו: לב, ראה, קנה, לשון, שנים, שפתים, בשר. ובשתיקה עומדים בעמדם ללא נענוע, ועל זה קוראים לשתיקה עמידה.

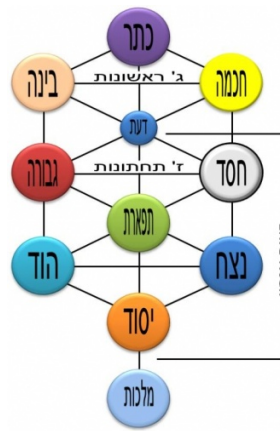

ויקרא בהר תרכט: מצוות השמיטה - וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעת וגו', מה כתוב? וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. ועשת! ועשתה הנה צריך להיות! מה זה ועשת? אלא להוציא ה', שיש לה שמטה ומנוחה ולא עושה מעשה. כתוב (שמות טז) ראו פי ה' וגו', נתן לכם ביום הששי לחם יומים וגו'. כגון זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

ויקרא השמטות תרסה: וישא אהרן את

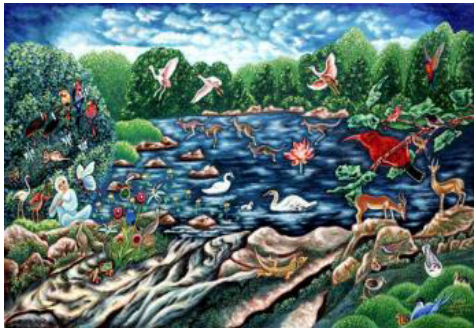
ידו אל העם! ומהו אל העם? בעבור העם. ומה הטעם בנשיאות לברך אותם בברכה? אלא משום שיש באדם עשר אצבעות, רמז לעשר ספירות שנתתמו בהן שמים וארץ:

במדבר ב' פינחס מד: יום ראשון הוציאו השמים אמנות שלהם, שכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. יום שני הוציאו המים אמנות למעשה, שכתוב (שם) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים וגו'. עלו חצי מים למעלה, וחצי מים נשארו למטה. ואלמלא כף שהמים נפרדו, העולם לא היה עומד. יום שלישי עשתה הארץ והוציאה כמו שצויתה, שכתוב ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב, וכתוב ותוצא הארץ דשא וגו'.

עד כאן כל אמנות משלשה אלה הוציאו אמנותו, ועשו מה שהצטוו. נשארו שלשה ימים אחרונים. יום רביעי הצטוו אמן ראשון לעשות אמנותו, שכתוב ויאמר אלהים יהי מארת וגו', והינו שמים. ביום החמישי הוציאו המים, שהיא אמנות אחרת, שכתוב ויאמר אלהים ישצו המים וגו', ביום הששי עשתה הארץ אמנותה, שכתוב ויאמר אלהים ותוצא הארץ נפש חיה וגו'.

פיון ששלשת האמנים האלה השלימו מעשיהם, אמר להם הקדוש ברוך הוא: אמנות אחת יש לי לעשות, והוא אדם. התחברו כאחד, ואני עמכם, נעשה אדם. שלכם, ואני אהיה שתף עמכם ונעשה אדם. כמו שכתחלה היה בשתפות, גם אחר כך פן. אבא - שבו עושה מעשה השמים ומעשה המים, והאשה - שהיא אמן שלישי כמו הארץ. והקדוש ברוך הוא שהשתתף יחד אתם. ועל סוד זה כתוב בעשיו.

במדבר ב' פינחס כה: ויין ישמח לבב אנוש (תהלים קד) - זה יין התורה. שפך עולה יין, כחשבון סו"ד (גימט' 70). ומה יין צריך להיות סתום וחתום שלא יתנסף לעבודה זרה, גם כף צריך להיות סתום וחתום סוד התורה, וכל סודותיה, ולא משקים אותם, רק ליראיו. ולא לחנם עושים כמה מצוות ביין ומכרכים בו את הקדוש ברוך הוא. וליין יש שני גוונים - לבן ואדום, דין ורחמים, והינו ב' תוספת ביין. כמו שושנה לבנה ואדמה. לבן מצד ימין, אדום מצד שמאל.

ומה זה לבב אנוש? לב היה לו לומר. אלא שיש לב מסור ללב, והם ל"ב אלהים של מעשה בראשית, ב' מבראשית, ל' מלעיני כל ישראל הוא ל"ב שני, זה ל"ב ל"ב (הם) שנים - ס"ד (גימט' 64), חסר שמונה לע"ב, שהוא ויכלו (גימט' 72). הם שבעה ימי בראשית שמיני מהו? הוא ספר בראשית עם (בראשית ה) זה ספר תולדות אדם. זה ע"ב כחשבון ביין.

במדבר ב' פינחס מב: אמר הקדוש ברוך הוא, אני ושכינתי שתפוח הנשמה, ואביו ואמו שתפוח הגוף. שאביו מזריע לבן של העינים ושל העצמות ושל הגידים והמח, והאשה שחור שבעינים ושער וכשר ועור. וגם כף שמים וארץ וכל חיליהם השתתפו ביצירתו: מלאכים, מהם יצר הטוב ויצר הרע להיות מציר משניהם. שמש ולבנה להאיר לו ביום ובלילה. חיות ובהמות ועופות ודגים להתפרנס מהם, וכל עצים וזרעי הארץ להתפרנס מהם.

במדבר ב' פינחס קנדה: הקדוש ברוך הוא ברא את כל אותם פוכבי הרקיע, גדולים וקטנים, וכלם מודים ומשבחים להקדוש ברוך הוא (שכתוב (תהלים קמז) מונה מספר לכוכבים). וכאשר מגיע זמנם לשבח, קורא להם הקדוש ברוך הוא בשם, שגאמר (ישעיה מ) לכלם בשם יקרא. ואז רצים ומושיטים שרביט של אור ללכת לשבח לקונם, באותו מקום שגאמר. זהו שכתוב (שם) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה וגו'.

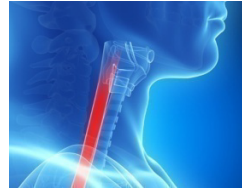

במדבר ב' פינחס קנדה: (תהלים ס) למנצח על שושן עדות מכתם לדוד ללמד. וכי שושן עדות איזו עדות מעיד? אלא שושן זה היא עדות למעשה בראשית, והיא עדות לכנסת ישראל, עדות ליחוד העליון, וזהו בגלל ששושנה זו יש בה 13 עלים, וכלם עומדים בשרש אחד, ויש בה 5 עלים מבחוץ חזקים שמחפים לשושנה זו ומגנים עליה.

13 עלי השושנה

במדבר ב' פינחס קנדה: וישט דומה לעולם הזה, שבו אכילה ושתיה.

קנה דומה לעולם הבא, שאין בו אכילה ושתיה.

ואחר שישט את ו' מן וישט, ברבוי אכילה של גזל, נתארך ונעשה שטן. ומי גרם את זה? שגאמר (במדבר יא) שטו העם ולקטו. השטות שלהם שנתערבו בערב רב השוטים, שהתאנה שלהם היא אכילה ושתיה של גזל וחקם של (תהלים יב) שד עניים ואנקת אביונים. באות נון כפופה, השוטים, שאוכלים ובלי לטחן. מה כתוב בהם? (במדבר יא) הבשר עודנו בין שניהם טרם יפרת ואף ה' חרה בעם. נתפשטה אות ו' של שטן, אותו שרוחו כפוף, והוא אות נ'. וזה גרם שהתפשט השטן באכילה ושתיה, ומתגבר על כל איברים ועורקים בשלש מאות נשים וחקמש (365) מצוות לא תעשה. כחשבון השטן חסר אחד, זה יום הכפורים, שאין בו אכילה ושתיה.

והוא פדגמת הקנה, והוא אות ו' בן ל"ה מבינה. ולכן בארו בעלי המשנה, הרואה קנה בתלום זוכה לחכמה. זהו שכתוב (משלי ד) קנה חכמה קנה בינה. שאין קנה שהוא פחות משניהם, שהם י' חכמה, ה' בינה. ומשום זה צריך לעורר בשופר, שהוא קנה, עולם הבא, עולם ארץ, ארץ אפים, שנמצאים ממנו שלש עשרה מדות של רחמים, כחשבון וא"ו. אות א' - ארץ, שתי וי"ם - אפים.

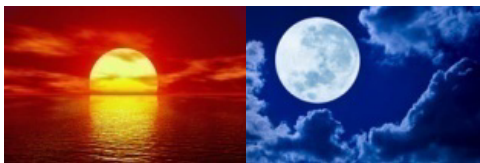
במדבר ב' פינחס קעוד: רבי אבא פתח ואמר, (יחזקאל א) ויהי קול מעל הרקיע. זה הקול שאחוז לזה הרקיע ומשתתף עמו. וזהו שכתוב (תהלים קיא) זכר עשה לנפלאותיו. ואותו רקיע עומד עליהם, על אותן חיות. וזה הוא שנקרא בשני, להבדיל (בראשית א) בין מים למים.

במדבר ב' פינחס קעה: ויהי בארובה, ששבעה רקיעים למעלה למעלה. ודאי וילון אינו משמש, שהרי אין לו משלו, אלא מה שנותנים לו. והעניינים בו אחוזים. זהו סוד הכתוב (דברי הימים א כב) בעניי הכינותי לבית אלהי, וזה מכניס שחרית ומוציא ערבית. שהרי בליילה מוציא חילותיו לכל הצדדים, ושולט על אותם חילות והמונים. ובשחרית מכניס לכלם, ומכניסם לנקבם ולא שולטים. שהרי הבקר כולל את כלם, כמו שנאמר (תהלים צב) להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות.

במדבר ב' פינחס רכח: אמר הרועה הנאמן, ודאי בני שנה נקראים על שם חמה (מלכות), האם הקדושה, שנאמר בה פני משה כפני חמה. שנה, יש בה 365 ימים, כחשבון שס"ה מצוות לא תעשה.

(ס"א הלבנה שנקראת שנה, שיש בה שנה ימים חשבון 355)

לוח השנה העברי צ"ל משולב:
החודשים - על פי הלבנה (הירח),
השנים - על פי החמה (השמש).

המשך במדבר ב' פינחס קלה: והפל בסוד החכמה הוא. 13 עלים אלו הם 13 מדות הרחמים שיושט כנסת ישראל למעלה, וכלם אחוזים בשרש אחד. והוא ברית אחת ודגמת ברית היסוד (היחוד) של הפל. 5 חוקים שפוכבים עליה אלו 50 שערים, 500 שנה (של היסוד, יסוד בבית המקדש) ברית קדש) שיעץ החיים הולך בהם.

שושנה - עדות למעשה בראשית, שעומדת בכל אלו הסימנים, שכתוב (זה) בראשית ברא אלהים. זו שושנה. 13 עלים (הם) שלש עשרה חבות עד שם אלהים השני. ואלו הם: א - את, ב - השמים, ג - ואת, ד - הארץ, ה - והארץ, ו - היתה, ז - תהו, ח - ובהו, ט - וחשוף, י - על, יא - פני, יב - תהום, יג - ורוח. הרי שלשה עשר עלים של השושנה חמשה חוקים שפוכבים לאלו הם: א - מרחפת, ב - על, ג - פני, ד - המים, ה - ויאמר. הרי חמשה אחרים. אחר כך נאמר יהי אור, הרי עקר ושרש של השושנה שהכל אחוז בה.

עדות ליחוד. 5 עלים חוקים, השרש והיחוד שאחוזים בו 13 עלים אלו. (דברים ו) שמע ישראל ה' אלהינו ה' - הרי 5 עלים של השושנה. אחד - זהו העקר והשרש שהכל אחוז בו. סוד של 13 בתשבון, חותם המלך.

עם ישראל
אומר שמע ישראל

ואז מוציאים אותה מתוך הקוצים, ונהנית מהם כנסת ישראל, שנאמר (שיר השירים ה) פתחי לי אחתי רעיתי.

מדוע? פְּדִי שְׂיִתְאַסְפוּ אֶצְלָה שְׂאֵר הַחַיּוֹת וּתְחַלֵּק לָהֶן מְאוֹתוֹ מְזוֹן. וְכֹאשֶׁר מְגִיעָה, מִתְאַסְפוֹת אֶצְלָה כָּל שְׂאֵר הַחַיּוֹת, וְהִיא עוֹמֶדֶת בְּאַמְצָע וּמְחַלֶּקֶת לְכָל אֶחָת וְאַחַת.

וְסִימָן לְדַבֵּר - (משלי לא) וּתְקַם בְּעוֹד לִילָה וּתְתֵן טָרֶף לְבֵיתָהּ וְגו'. וּמִמָּה שְׂמַחֲלֶקֶת לָהֶן הִיא שְׂבִיעָה, כְּאֵלוֹ אֶכְלָה יוֹתֵר אֲכַל מִכֶּלִי. (מתי מחלקת להן), וְכֹאשֶׁר יִגִיעַ הַבְּקָר שְׂנִקְרָא שְׁחַר, יִגִיעַ לָהּ חֲבִלֵי גְלוֹת. וּמִשּׁוֹם זֶה נִקְרָאת אֵילַת הַשְּׁחַר, עַל שֵׁם שְׁחֵרוֹת הַבְּקָר. שְׂיִישׁ לָהּ כְּאֲבִים כְּמוֹ הַיּוֹלֶדֶת. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה כו) כְּמוֹ הָרָה תִקְרִיב לְלֶדֶת תִּחִיל תִּזְעַק בְּחֲבִלֶיהָ וְגו'. אִזּוֹ קוֹל אֶחָד מִתְעוֹרֵר בְּאַמְצָע הַרְקִיעַ, קוֹרָא בְּכַח וְאוֹמֵר: קְרוֹבִים הַכְּנָסוּ לְמִקְוֵמְכֶם! רְחוּקִים צְאוּ! כָּל אֶחָד וְאַחָד יֵאָסֵף לְמִקְוֵמוֹ הַרְאוּ לִי. כִּיִּן שְׂהֵאִיר הַשָּׁמֶשׁ, כָּל אֶחָד וְאַחָד נֵאָסֵף לְמִקְוֵמוֹ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים קד) תִּזְרַח הַשָּׁמֶשׁ יֵאָסְפוֹן וְגו'. וְהִיא הוֹלֶכֶת בַּיּוֹם, וּמִתְגַּלֶּית בַּלַּיְלָה, וּמְחַלֶּקֶת בַּבְּקָר. וְלִכֵּן נִקְרָאת אֵילַת הַשְּׁחַר. לְכַסּוֹף מִתְגַּבְּרַת כְּגִבּוֹר וְהוֹלֶכֶת, וְנִקְרָאת אֵיל. לְאִיזָה מְקוֹם הוֹלֶכֶת? הוֹלֶכֶת שְׂשִׁים פְּרָסְאוֹת מְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׂיִצְאָהּ, וְנִכְנָסֶת לְתוֹךְ הַר שֶׁל חֲשָׁה. (ומשם מריחה מזון) הוֹלֶכֶת בְּתוֹךְ אוֹתוֹ הַר שֶׁל חֲשָׁה, וְהִיא עוֹלָה מִשָּׁם אֶצֶל הַר שֶׁל אוֹר. וּמִשָּׁם נוֹטֶלֶת מְזוֹן וְשִׁבָּה לְמִקְוֵמָה בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה. וּמְחַצוֹת לִילָה מִתְחִילָה לְחַלֵּק, עַד שְׁעוֹלָה שְׁחֵרוֹת הַבְּקָר. כִּיִּן שְׂמֵאִיר הַיּוֹם, הוֹלֶכֶת וְלֹא מִתְרַאָּה. וּבְשָׁעָה שְׂהַעוֹלָם צְרִיף לְמִטֵּר, מִתְאַסְפוֹת אֶצְלָה כָּל שְׂאֵר הַחַיּוֹת, וְהִיא עוֹלָה לְרֹאשׁ הַר גְּבוּהָ, וּמְכַנִּיסָה רֹאשָׁהּ בֵּין בְּרָפִיעָה, וּבוֹכָה בְּכִיָּה אַחַר בְּכִיָּה, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ קוֹלָהּ וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים וְחַס על הָעוֹלָם. וְהִיא יוֹרֶדֶת מִרֹאשׁ הַהָר, וְרֹצָה, וּמְסַתִּירָה עֲצָמָהּ, וְכָל שְׂאֵר הַחַיּוֹת רוֹדְפוֹת אַחֲרֶיהָ וְלֹא מוֹצְאוֹת אוֹתָהּ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (תהלים מב) כְּאֵיל תִּעְרַג עַל אֶפְיָקֵי מַיִם.

במדבר ב' פינחס ורב: מדוע נקראת לבנה, על שם לבון ההלכה, שהיא מבפנים כל כבודה בת מלך פנימה, ובאש הבינה שיורדת עליה היא מתלבנת, וסוד הדבר אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו, ומה שהיתה אדני"י דין אדום בגבורה, ששם בינה, מתלבנת מצד החסד ששם חכמה, והופכת יהו"ה, ומה גורם להתהפך מדין לרחמים, צדיקים גמורים. שהירח מצד עץ הדעת טוב ורע.

במדבר ב' פינחס ורב: רבֵי אֶבָּא פְתַח, (תהלים מב) כְּאֵיל תִּעְרַג עַל אֶפְיָקֵי מַיִם כִּן נַפְשֵׁי תִעְרַג אֵלֶיהֶם. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ, כְּתוֹב כְּאֵן אֵיל, וְכְתוֹב שֵׁם אֵילַת. מִשּׁוֹם שְׂיִישׁ זָכַר וְיִישׁ נִקְבָּה (ואף על גב שיש זכר ונקבה, הכל אחד. האיל הזה, הוא נקרא זכר, והוא נקרא נקבה. זהו שכתוב כאיל תערג, ולא כתוב יערג. והכל אחד. אילת השחר).

מהי אֵילַת הַשְּׁחַר? אֵלָא זֹהִי חֲתָה אֶחָת רַחֲמָנִית שְׂאִין בְּכָל חַיּוֹת הָעוֹלָם רַחֲמָנִית כְּמוֹתָהּ. מִשּׁוֹם שְׂבִשְׂעָה שְׂדַחֲוֹקָה לָהּ הַשָּׁעָה וְצְרִיכָה לְמְזוֹן לָהּ וּלְכָל הַחַיּוֹת, הִיא הוֹלֶכֶת לְמִרְחוֹק לְדַרְךְ רְחוֹקָה, וּמְבִיאָהּ וּמוֹבִילָהּ מְזוֹן, וְלֹא רוֹצָה לְאָכַל עַד שֶׁתְּבֹא וְתִחַזֵּר לְמִקְוֵמָהּ.

מהו על אפיקי מים? על אפיקי מים - מאלו שְׁהַתְּבִשׁוּ, וְהַעוֹלָם צָמָא לְמִים, וְאָז תַּעֲרֹג. בְּשִׁעָה שְׁמַתְעַבְרַת, נִסְתַּמְתָּ. כִּיּוֹן שְׁמַגִּיעַ זְמַנָּה לִילֵד, בּוֹכָה וּמְרִימָה קוֹלוֹת, קוֹל אַחַר קוֹל, עַד שְׂבָעִים קוֹלוֹת כְּחֻשְׁבוֹן תְּבוֹת שֶׁל מְזֻמּוֹר (תהלים כ) יַעֲנֶה ה' בְּיוֹם צָרָה, שְׁהִיא שִׁירָה שֶׁל הַמַּעֲבָרָת הַזֹּאת. וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵעַ לָהּ וּמְצוִי אֲצֵלָהּ. וְאָז מוֹצִיא נְחֹשׁ אֶחָד גְּדוֹל מִתּוֹךְ הָרִי הַחֲשׂוֹד, וּבָא בֵּין הָהָרִים, פִּיּו מְלַחֵף בְּעֶפְרָה, מְגִיעַ עַד אֵיל זָה, וּבָא וְנוֹשֵׁף לָהּ בְּאוֹתוֹ מְקוֹם פְּעָמִים. פַּעַם רִאשׁוֹנָה יוֹצֵא דָם וְהִיא לוֹחֶכֶת. פַּעַם שְׁנִיָּה יוֹצֵא מִים, וְשִׁתּוֹ כֹּל אוֹתָן הַחַיּוֹת שְׁבָהָרִים, וְנִפְתַּחַת וַיּוֹלְדוּת. וְסִימָנָה - (במדבר כ) וַיָּד אֶת הַסֵּלַע בְּמִטְהוֹ פְּעָמִים. וְכַתוּב וַתִּשָּׂף הָעֵדָה וּבַעֲיָרָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חָס עֲלֶיהָ עַל (מעשה) עֲבוּר שֶׁל נְחֹשׁ (של חיה) זָה, מַה כְּתוּב? (תהלים כט) קוֹל ה' יְחוּלֵל אֵילוֹת וַיִּחְשֹׁף יַעֲרוֹת וְגו'. קוֹל ה' יְחוּלֵל אֵילוֹת - אֵלוֹ תְּכַלִּים וְצִרִים, לְעוֹרֵר אֵלוֹ הַשְּׂבָעִים קוֹלוֹת. מִיָּד - וַיִּחְשֹׁף יַעֲרוֹת, לְהַעֲבִיר (לעורר) אוֹתוֹ נְחֹשׁ וְלְהַתְגַּלּוֹת אוֹתָהּ חַיָּה בֵּינֵיהֶם לְלַכֵּת. וּבְהִיכְלוֹ, מַהוּ וּבְהִיכְלוֹ? בְּהִיכְלוֹ שֶׁל הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כֹּל אֵלוֹ הַהִמּוֹנִים פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים כְּבוֹד. מַהוּ כְּבוֹד? (יחזקאל ג) בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹמוֹ.

במדבר ב' השמטות שלג: פְּתַח אוֹתוֹ יְהוּדֵי וְאָמַר, (בראשית א) וְהָאָרֶץ הִיתָה תְּהוֹ וּבְהוֹ - מִי הָאָרֶץ? אוֹתָהּ הַנּוֹדַעַת לַמַּעֲלָה וּמִטְהָ. הִיתָה תְּהוֹ, מַה זֶה תְּהוֹ?

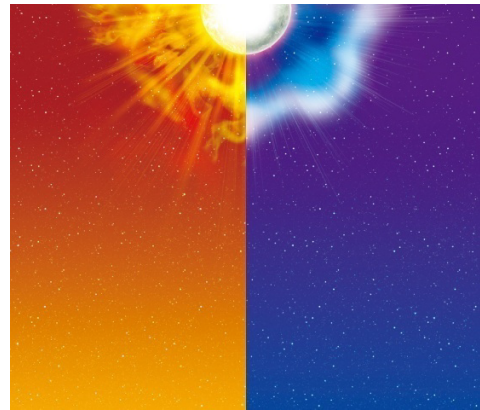

זֶה קוֹ יְרוֹק שֶׁמְקִיף אֶת כָּל הָעוֹלָם, וְנִקְרָא קוֹ תְּהוֹ, שְׁכַתוּב (ישעיה לד) וְנִטָּה עֲלֶיהָ קוֹ תְּהוֹ וְאֲבִנֵי בְּהוֹ. כְּמוֹ שֶׁשְׁנִינוּ, אֲבָנִים מִפְּלֻמוֹת שֶׁמִּשְׁקַעוֹת בַּתּוֹךְ הַתְּהוֹמוֹת, וּמֵהֶם יוֹצֵאִים מִים. **דְּבָרִים כִּי תִצֵּא חֲנוּב:** יֵשׁ מֵהֶם כְּמוֹ מְלֶאכֶי הַשָּׂרָת, וְהֵם תְּלַמִּידֵי חֲכָמִים שְׂיֻדְעִים מֵהַ שְׁהִיָּה וּמֵהַ שְׁעֵתִיד לְהִיּוֹת. וְהֵם בְּדַמִּיּוֹתֵיהֶם בְּאָרֶץ, אֵלוֹ בְּעֵלֵי פִילוֹסוֹפִיָּה, אֲצִטְגִּינִי יִשְׂרָאֵל, שְׂיֻדְעִים

מֵהַ שְׁהִיָּה וּמֵהַ שְׁעֵתִיד לְהִיּוֹת מְאוֹתוֹת הַחֲמָה וְהַלְכָנָה, מְלַקוּי שְׁלֵהֶם, וְכָל כּוֹכָב וּמְזָל, וּמֵהַ הוּא מְרַאֶה בְּעוֹלָם.

דְּבָרִים כִּי תִצֵּא חֲנוּב: וְהַשְׁכִּינָה הִיא לְכַנְה, לְבוֹן הַהֲלָכָה, רַחֲמִים, בְּצַד הַחֲסֵד. וְנִקְרָאת חֲמָה, בְּרָה פְּחָמָה, מְצַד הַגְּבוּרָה, פְּנִי מִשָּׁה כְּפָנֵי חֲמָה.

במדבר ב' פינחס רפג: שֵׁם שֶׁל מ"ב אוֹתוֹת, שְׂבָהָן נִבְרָאוּ עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים.

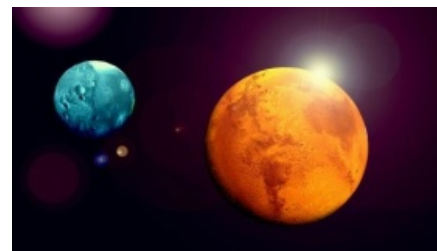
42

(ואלו הן אותיות כנויים לאותיות ההויות שבהן נבראו עליונים). היא נקראת עֵין מְצַד הַיָּמִין, (תהלים לג) הִנֵּה עֵין יְהוָה אֵל יִרְאִיו. וְנִקְרָאת אֵינן מְצַד הַשְּׂמָאל, (דניאל ט) הִטָּה אֱלֹהֵי אֲזַנָּה וְשָׁמַע. וְנִקְרָאת רֵיחַ מְצַד הָעֵמוּד הָאֲמָצְעִי. וְנִקְרָאת פֶּה מֵעֲצָמָה. זֶהוּ שְׂכַתוּב (במדבר יב) פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ.

כמו שלמדנו, וילון, רקיע, שחקים, זבול, מעון, מכוון, ערבות. וכאגדות של ישיבת רב המנונא סבא פד למדנו. רבי יצחק אמר, אלו הבריתות של ישיבת רב המנונא סבא פד, ורבים הם בכל אלו האפנים.

דברים כי תצא תפד: אש מאדים לשון של אדם, (שמות כח) טור אדם פטדה. נגה, אש לבנה. ושניהם פני חמה ופני לבנה. נצח והוד, אותם שלקחו לכן מתקד ואדם מגבורה, אהרן ודוד משם היו. אהד לקח רחמים, ואהד לקח דין. דוד מצד השמאל, (שמואל א טז) והוא אדמוני. אהרן איש חסד. ושניהם נביאי אמת משם. פני משה היו מאירים בגבוהה של בינה, היא חמה (אמא) עליונה, משם נבואתו.

האזינו תקטו-ז: כמו שלמדנו, אמר רבי שמעון, שנינו באלו הבריתות (החיצוניות),

שאצל כל אלו השבעים פתרים של המלה, פנגדם יש שבעה רקיעים ושבעה פוכבים

שרצים והולכים, וקוראים להם שמות כשמותם, ואף על גב ששונים כלם. כסאות הרקיעים של שבעה פוכבים - שבתאי, צדק, מאדים, חמה נגה, פוכב, לבנה. ושנים אלו פנגד אלו בכסוי הדברים. אצל אלו כתוב, (ישעיה מז) יעמדו נא וישיעף הכרי שמים החזים בפוכבים.

כי תצא תפד-ה: שבת המלכה כלולה משבע. והם שבעה פוכבים מצד של הגבורה (הגבירה), (בראשית מא) שבע שני השבע. מצד של שפחה, שבע שני הרעב. שעליהם אמר הנביא, (עמוס ח) לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמע את דברי ה'.

דברים האזינו תקטו: רבי יהודה אמר, הקדוש ברוך הוא נקרא שמים, ומשום שנקרא שמים, כל אלו הרקיעים שנקללים בשם זה, (שבעה הם שכאשר מתחברים וכו') פאשר מתחברים כאחד, נקראים שמים, ונקראים שם של הקדוש ברוך הוא. מה אלו הרקיעים? שבעה הם.

שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ כָּךְ גַּם, וְהוּא נִקְרָא צֶדֶק, וְהִשְׁמֵשׁ שְׁנִיקְרָא בְּבְרִיתוֹת בְּרִית, הוּא נִקְרָא מִשְׁפָּט, וְאֵלֹה כְּסָאוֹת הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, שְׁכָתוֹב (תהלים פט) צֶדֶק וּמִשְׁפָּט מְכוּן כְּסֵאֶד. צֶדִיק וְצֶדֶק כָּךְ גַּם בְּמִדְרָגָה אַחַת הִיוּ. לְמַדְנוּ, שְׁבַעַה כְּתָרִים בְּאֵרוֹה, תִּשְׁעָה נִקְרָאִים. וְאֶפְלוּ בְּאֵלֹה הַבְּרִיתוֹת, שְׁבַעַה רְקִיעִים אֵלֹה - תִּשְׁעָה הִיוּ.

האוינו תקיז: אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, עַד מָתִי יִקְרָאוּ הַחֲבָרִים בְּאֵלֹה הַדְּבָרִים. הָרִי אָנּוּ אַחַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלְכִים, וְאָנּוּ יוֹדְעִים דְּבָרִים, וְהִנֵּה מִתְגַּלֶּה עַל יַדֵּינוּ דְּבָר זֶה מֵה שְׁלֹא נִגְלָה לְקַדְמוֹנִים. מִכָּאן וּלְהִלָּאָה, כָּל אֵלֹה הַדְּבָרִים וְכָל אֵלֹה הַבְּרִיתוֹת סִלְקוּ אוֹתָם לְאוֹתָם שְׁלֹא נִכְסוּ וְנִצְאוּ, וּבְנִיחָם בְּאִים לְשָׂאֵל. וְכֹאשֶׁר יִשְׁאַלּוּ, יֹאמְרוּ הַחֲבָרִים: אוֹי לְדוֹר שְׂרָבִי שְׁמַעוֹן בֶּן יוֹחָאִי יִסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ. אֲבָל בֹּא רְאֵה, מִכָּאן וּלְהִבָּא לֹא יִהְיֶה דוֹר כְּדוֹר זֶה, וְלֹא תִתְגַּלֶּה תוֹרָה עַל הַחֲבָרִים.

דברים האוינו תקפד-ה: זְכַר יְמוֹת עוֹלָם בֵּינוּ שְׁנוֹת דָּר וְדוֹר וְגו'. זְכַר יְמוֹת עוֹלָם. רַבִּי אַבָּא אָמַר, מִי אֵלֹה יְמוֹת עוֹלָם? אֵלֹה שְׁשֵׁה יָמִים שְׁעֵשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הָעוֹלָם בְּהֵם, שְׁכָתוֹב (שמות לא) כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְהָרִי וְגו'. שֵׁשֶׁת יָמִים, וְלֹא בְּשֵׁשֶׁת יָמִים, וְהָרִי בְּאַרְבָּע. בֵּינוּ שְׁנוֹת דָּר וְדוֹר. כְּלוּמַר, אֵלֹה יְמוֹת עוֹלָם, יִדְעוּ וְיִתְדַעוּ כָּל אֵלֹה הַשָּׁנִים וְהַיָּמִים וְכָל דוֹר וְדוֹר, עַד דוֹר זֶה שְׂאֵתָם עוֹמְדִים בּוֹ.

כָּל הַדְּבָרִים נְעֻלְמִים, וְאֵף עַל גַּב שְׂאִינָם דְּרַכִּי הַתּוֹרָה. וְאָנּוּ אַחַר דְּרַכִּי הַתּוֹרָה אָנּוּ הוֹלְכִים, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (בראשית כו) וַיִּקְרָא לָהֶן שְׁמוֹת כְּשִׁמְתָא אֲשֶׁר קָרָא לָהֶן אֲבִיו.

כְּמוֹ שְׁדַבֵּר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָנּוּ הוֹלְכִים, וְעַמּוֹ הוֹלְכִים, כְּמוֹ שְׁכָתוֹב (דברים כח) וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכָיו. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פְּשוּטִים דְּבָרִים אֵלֹה אֲצֵל הַחֲבָרִים, וְנוֹדְעִים דְּבָרִים בְּהֵם, וְאֵף עַל גַּב שְׁמִכְסִים. אָמַר לוֹ, וְכָךְ שְׁנִינּוּ, כְּמוֹ שְׂאֵמַר רַבִּי יְהוּדָה, אָמַר רַבִּי חִיָּיא לְפָנֵינוּ. וְכָךְ לְמַדְנוּ מֵאֵלֹה הַבְּרִיתוֹת, שְׁשֵׁנִינוּ, בְּיָמֵינוּ שֶׁל שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ עֲמָדָה הִלְבְּנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ, וּבְמִקְוֹמוֹת רַבִּים נוֹדְעִים דְּבָרִים שְׁהֵם בְּרִיתוֹת.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַרְמַתִּי יָדִי בַתְּפִלָּה לְקַדְוֹשׁ הָעֲלִיוֹן, שְׁדְּבָרִים אֵלֹה הַתְּגַלוּ עַל יָדִי בְּעוֹלָם הַהוּא כְּמוֹ שְׁהִיוּ מְכֻסִּים בְּלִבִּי. וְאִין אָנּוּ בְּאוֹתָם דְּרַכִּים שֶׁל אֵלֹה הַבְּרִיתוֹת, דְּרַכִּי הַתּוֹרָה אָנּוּ אוֹחֲזִים. שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִי לָךְ גְּדוֹל בְּחֻכְמָה כְּדוֹד הַמֶּלֶךְ וְשִׁלְמָה הַמֶּלֶךְ בְּנוֹ בְּכַתֵּר הַזֶּה שְׁנוֹדַע בְּבְרִיתוֹת אֵלֹה. וְהִלְבְּנָה, קָרָא אוֹתָהּ דוֹד הַמֶּלֶךְ צֶדֶק,

ממלכת דוד ושלמה

שְׁהָרִי שְׁלוֹ הוּא, שְׁכָתוֹב (תהלים קיח) פִּתְחוּ לִי שַׁעֲרֵי צֶדֶק אָבֹא בָם אוֹדָה יְהוָה.

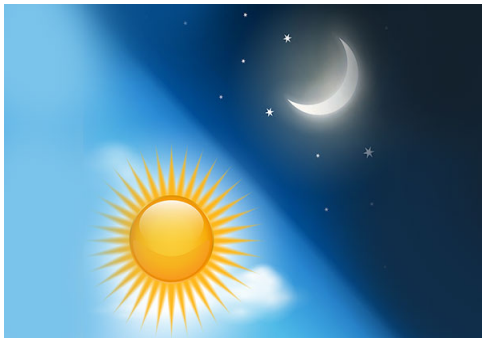

המים העליונים פרים ורבים ועושים פרות, והמתחונים קוראים לעליונים פנקבה לזכר, משום שמים העליונים זכרים - והמתחונים נקבות.

רבי אלעזר אמר: כל הפחות היו בארץ, ולא הוציאה את פחה ואת אותם תולדות עד יום הששי, שכתוב (שם א כד) תוצא הארץ וגו'. ואם תאמר, הרי כתוב (שם יא) ותוצא הארץ דשא? אלא הוציאה תקון פחה להתישב כראוי, והכל היה גנוז בה עד שהצטרף, שהרי בראשונה כתוב תהו ובהו, צדיא וריקניא פתרגומו, ואחר כך התקנה והתישבה, וקבלה זרע ודשאים ועשבים ואילנות כראוי, והוציאה אותם אחר כך, וגם הפאורות לא שמשו באורם עד שהצטרף.

יהי מארת - זו הלבנה, ברקיע השמים - זו השמש, ושניהם בכלל אחד להזדוג להאיר עולמות למעלה ולמטה, ממשמע שכתוב על הארץ. ולא כתוב בארץ, שמשמע למעלה ולמטה, החשבון של הכל היה בלבנה.

רבי שמעון אמר: גימטריאות וקשבון תקופות ועבורים, הכל הוא בסוד הלבנה,

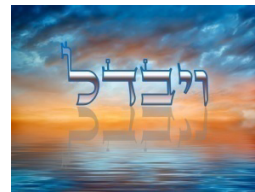

גימטריה		
1 = א	11 = י"א	20 = כ
2 = ב	12 = י"ב	30 = ל
3 = ג	13 = י"ג	40 = מ
4 = ד	14 = י"ד	50 = נ
5 = ה	15 = י"ה	60 = ס
6 = ו	16 = י"ו	70 = ע
7 = ז	17 = י"ז	80 = פ
8 = ח	18 = י"ח	90 = צ
9 = ט	19 = י"ט	100 = ק
10 = י		200 = ר
		300 = ש
		400 = ת

שאל אביה ויגדך - זה הקדוש ברוך הוא. זהו שכתוב הלא הוא אביה קנה. ויגדך, והוא יגלה עמק החקמה. ומה היא? אלא פאשר ששה ימים אלו בנו את העולם, לא בנו אותו אלא בגללה, שתבא אמה ותקים את התורה. שלמדנו, כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא - על תנאי עשה, שפאשר יבאו ישראל, אם יקבלו את התורה - מוטב, ואם לא - שיחזירוהו לתהו ובהו. ומשום זה, אלו ימות עולם יודעים ומבינים הכל.

"אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי" (ירמיהו ל"ג)
דוש ר' אלעזר: אמר הקב"ה, לולא היו עוסקים ישראל בבריתי - בתורתו - יומם ולילה נכתוב "והגית בו יומם ולילה" (יהושע א)
לא היו מתקיימים שמים וארץ
[פסחים נ"ב ע"ב]

זהו חדש א' בראשית ג: יהי רקיע בתוך המים (שם א ו), אמר רבי יהודה, בזה נפרדו המים העליונים מן המים התחתונים. הרקיע - התפשטות המים.

והרי נתבאר (שם) ויהי מבדיל בין מים למים, בין המים העליונים לבין המים התחתונים.

ויעש אלהים את הרקיע (שם א ז), שעשה בו מעשה בגדל עליון. לא כתוב יהי רקיע, אלא ויעש, שהגדילו בגדל רב.

זהו חדש א' בראשית לו-ז: ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא (בראשית א יא), התחברות של מים עליונים עם תחתונים לעשות פרות.

זהר חדש א' בראשית נב: שְׁנַת הַלְבָנָה 355 ימים. 49 שבועות מהם כנגד הדרגה השביעית הזו, הים העליון שמאיר מצדיק בארבעים ותשעה שבועות אורות עליונים (49x7=343). נשארו 12 ימים לחשבון שנה, כנגד 12 שבטים שסוככים את הים הזה, לשמר משמרת המשכן בשנים עשר שנים עליונים שיש בירושלים העליונה. ומדרך אותם השנים יונקים אותם השבטים מאמא התחתונה, כל אחד לצדו כראוי לו. זהו שכתוב (יחזקאל מח) שער יהודה אחד.

זהר חדש א' בראשית ס: וְשָׁנִינוּ, אָמַר רַבִּי אָבָא אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, קִדְּם שְׁפָרָא הַקַּב"ה אֶת הָעוֹלָם, הֵיךְ הוּא וְשָׁמוֹ אֶחָד, וְהֵיךְ בְּדַעְתּוֹ לְבָרָא אֶת הָעוֹלָם, וּבְרָא קִדְּם 1000 עוֹלָמוֹת, שְׁנַאָמַר (שיר השירים ח) הָאֵלֶּף לָךְ שְׁלֹמֹה, וְאַחַר כֵּן בְּרָא עוֹלָמוֹת אַחֲרָיִם, לְהוֹדִיעַ שֶׁהַכֹּל נִגְדוּ כְּאֵין.

שְׁהָרִי אֵינּוּ לְמַעְלָה. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶלְעָזָר: וְלֹא? וְהָרִי כַּמָּה חֲשׁוֹנוֹת וְעִבּוּרִים שְׁעוֹשִׂים הַחֲבָרִים! אָמַר לוֹ: לֹא כֵן, אֲלֵא הַחֲשׁוֹן עוֹמֵד בְּלִבָּנָה, וּמִשָּׁם יִכְנַס הָאָדָם לְדַעַת לְמַעְלָה. וְעַל כֵּן כָּאֵן הוּא מְקוֹם לְכָל הַתְּקוּפוֹת וְגִימְטְרִיאוֹת וְעִבּוּרִים וְזַמְנִים וְחֻגִים וְשַׁבָּתוֹת, וְיִשְׂרָאֵל שְׂדֻבְקוֹ בְּקֹדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, עוֹשִׂים חֲשׁוֹן לְלִבָּנָה, וְהֵם דְּבָקִים בָּהּ וּמַעֲלִים אוֹתָהּ לְמַעְלָה, שְׁכָתוֹב (דברים ד ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בָּהּ! אֲלֵהֶיכֶם וְגו'.

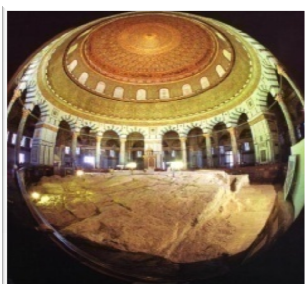
זהר חדש א' בראשית מט-נ: בְּרִאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, רִאשִׁי תְּבוּת אֱהו"ה, שָׁבוּ נִבְרָאוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ. א"ה בו נִבְרָאוּ הַשָּׁמַיִם, ו"ה בו נִבְרָאָה הָאָרֶץ וְכָל מַה שְׁיֵשׁ בָּהּ, וְהוּא נִתֵּן תְּשׁוּקָה בְּכָל הָאֵילָנוֹת וְהַעֲשָׂבִים שְׁבָאָרֶץ. וְהוּא מַה שְּׂאֲמָרוּ אֵין לָךְ עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מְלֻמְטָה שְׂאֵין עֲלֵיו מְלֻמְטָה מְלֻמְטָה שְׂמֻכָּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדֹל, שְׁנַאָמַר (איוב לח) הַיַּדְעַת חֻקוֹת שָׁמַיִם אִם תִּשִׂים מִשְׁטְרוֹ בְּאָרֶץ.

בֹּא וּרְאֵה, כְּתוּב (בראשית א, ה) וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְאוֹר יוֹם, וְכְתוּב (שם ב) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֶת הָאוֹר כִּי טוֹב, שְׁכֻשְׁמַאִיר הָאוֹר הֵזָה שְׁלֻמְטָה, מֵאִיר מִהַכֹּחַ שְׁנִתֵּן לוֹ מִהַטּוֹב שְׁלֻמְטָה.

והיגו שאמר רבי חייא, למה אלה ראשונה שבאותיות? מפני שבתחלה ברא אלה עולמות, שקדמו לשאר עולמות, ואחריו ב"ת, שהוא בנין שמים וארץ.

יסתם, ואין שפותחים לו. ועל זה כתוב (ישעיה מב, ח) אני ה' הוא שמי וכבודי לאחר לא אתן ותהלתי לפסילים. וכתוב (שמות כ) לא תעשה לך פסל וכל תמונה. אמר רבי אלעזר, התהום הינה נשקע בארבע אבנים, והטבעו למטה על אבן אחת, שהוא העמוד, ועל זה העולם עומד.

זהו שכתוב (איוב לח ו) על מה אדניה הטבעו או מי ירה אבן פנתה. אמר רבי זירא, זוהי האבן שממנה השתת

העולם, ועליה העולם עומד, והוא קדש הקדשים, והוא טבורו של עולם (אבן השתיה- בבית המקדש), וממנה יצאו אבנים המשקעות בתהום, ומתם יוצאים מים. אמר רבי אבהו בר יעקב, בשלש אותיות נשקע התהום, ונחלק בשלשה חלקים, והם עמודי הארץ שנה רבי שמעון, על שבעה עמודים הארץ עומדת, שנאמר (משלי ט) חצבה עמודיה שבעה, והם תלויים על המים, וכנגדם אמר דוד המלך, עליו השלום, שבעה קולות, שכתוב (תהלים כט) קול ה' על המים.

הכל תלוי על שבעה: עמודי שמים הם שבעה, והרקיעים שבעה, והכוכבים שבע מעלות, שבעה גוים למעלה, שבעה גוים למטה, שבע ארצות, שבעה ימים, שבעה נהרות, ימי בראשית שבעה, והשביעי שבת לה', יום שפלו שבת. שנינו שם, רבי יהודה בר אלעאי אומר, שבעה לבושיו פרוסים, נחקקו בשלשים ושינים אלפים חלקים, והיה פורס בהם שעור אחד של העולם, עד שמתח אותו לארבע זוויות, וסמך אותו על תומכיו. זהו שכתוב (ישעיה מד, כד) אנכי ה' עשה כל נטה שמים לבדי רקע הארץ מאתי.

רב הונא אמר, בתחלה ברא פסא הכבוד, שכתוב בו (דניאל ז) אלה אלפים ישמשוהו, ואחריו שאר המלאכים, והארץ, שהם בית העולם. ואחריו גימ"ל, גן עדן שהוא גמול הצדיקים, ואחריו דל"ת, שהוא האדם שנגרפב בארבע רוחות.

זהו חדש א' בראשית סא-ב: והיגו מה ששנינו, אלה עולמות היו טרם שנגברא העולם, וזו כבודו הינה מתפשט ובורא עולמות ומחריב אותם, עד שעלה ברצון לפניו לברא את העולם הזה. ובאותה שעה התפשטו שתי אותיות משמו, וקיים אותן, ושתיים אחרות נחקקו למעלה ולמטה, אחת בתוך אחת. חקק אחת וחררו שלש, וחקק אחת אחרת וחררו שתיים, עד שעלו עשר. נחקקו אותן עשר וחררו לשלשים ושתיים, והם 32 נתיבות חכמה. אלו נחקקו בחקיקותיהם לעשר, וחררו לארבעים ושתיים. מכאן ולהלאה, מי שישגיח, ישגיח בבעתת הלב,

זהר חדש א' בראשית סג: אמר רבי יהודה, בג' דברים ברא הקדוש ברוך הוא את עולמו: בסופר וספר וספור. כנגדם בחכמה בתבונה ובדעת. בחכמה, שכתוב (משלי ג) ה' בחכמה וגו'. בדעת, שכתוב (שם) בדעת תהומות נבקעו. רבי נחוניא אמר, בחכמה בלבד נבראו כל העולמות פלם, זהו שכתוב בראשית ברא אלהים, וראשית היא החכמה, וזה כמו מי שאומר בה"א בראם, ושלשתם נכללים בו.

מה משמע שהשנים הללו מתנהג בהם העולם והם תבונה ודעת? ששנינו, אלו מנהגי העולם, השמים שנגראו בתבונה, והתהום בדעת, והחכמה היא שמו של מקום, והוא נקרא חכמה. ושנינו, הוא והחכמה - הכל דבר אחד. שאמר רבי יהושע, מה שכתוב (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי, מלמד שהוא ושמו אחד הוא. אמר רבי אבהו, הכל נתן, אבל שמו הגדול לא נתן ולא השאיל לאחרים, שכתוב אני ה', לבדי. מלמד ששם זה לא נתן לשום נברא.

זהר חדש א' בראשית סג-ח: כמו שאמר רבי אלעזר הקביב והיקר, שכתוב (שמות טו) מי כמכה באלם ה', שיוכל לברא

הוא קדם לבריאת העולם, עליו עומד שלטן אחד שנגנו בארץ עולמות, ממנו נתבקעו כל חקיקות העולם. אשרי מי שישגה בתוכו. דף סה: פסקא, אמר רבי יהודה אמר רב, כתוב (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ כונון שמים בתבונה ואומר בדעתו תהומות נבקעו. בשלשה דברים הללו נברא העולם, ועל שנים מהם הוא עומד - על התבונה ועל הדעת. והרי שנינו שלש? אמר רבי יצחק, החכמה, נטלה הקדוש ברוך הוא למעלה והיא שמו, להודיע לעבדיו הצדיקים, והשנים עמדו בעולם, והם קיומו. אמר רבי אבא, כל השלשה נרמזו במראה קטן, והם 3 תנועות הפה: עליון, אמצעי ותחתון. בנהיגי הפה מתנהג בהם.

את העולם משמע שאלים אינו יכול לברא העולם, עד שנטל הקדוש ברוך הוא אות אחת משמו, והיא האות ה"א, ובו נברא העולם, ונעשה מן אלים אלהים, ונבנה שמו אלהים, ועל זה שנינו בה"א בראם. אמר רבי יוסי, הרי ראינו שאין פתר ומלכות אלא בשמו הקדוש, שלא השאילו לאחר, והוא השם יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שאמר רבי יוסי, בו נכללים עליונים ותחתונים, שמים וארץ וכל צבאם, כסא הכבוד ותחית הקדוש, וכלם לנגדו כאין וכלא חשובים, והוא הנה, והוא והוא ברוך הוא וברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

אמר רבי אבא, והם חכמה ותבונה ודעת.

אמר רבי יהודה, תברך ויתעלה שמו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שהוא ראשון והוא אחרון, ומבלעדיו אין אלהים, וברא את העולם בסוד שלשה ענינים גדולים וטובים, והם דעת חכמה ובינה, שנגאמר (משלי ג) ה' בחכמה יסד ארץ כונון שמים בתבונה בדעתו תהומות נבקעו.

זהר חדש א' בראשית ט: וְלָמָּה בָּרָא אֱלֹהִים (בראשית א). רַבִּי אֲבָא פָּתַח וְאָמַר (שם ט), בְּיוֹם הַהוּא פָּרַת ה' אֶת אֲבָרָם בְּרִית לֹאמַר. בְּחַמְשָׁה עֶנְיָנִים נִאֶמַר הַבְּרִית, הָא' הוּא בְּרִית מִלָּה, שְׁנַאֲמַר (שם יז) וְהִיתָה בְּרִיתִי בִּבְשָׂרְכֶם לְבְרִית עוֹלָם. הַב' - בְּרִית הַקֹּשֶׁת, שְׁנַאֲמַר (שם ט) וְהִיתָה לְאוֹת בְּרִית הַג' - בְּרִית הַמְּלַח, שְׁנַאֲמַר (במדבר יח) בְּרִית מְלַח עוֹלָם. הַד' - בְּרִית הַיִּסּוּרִין, שְׁנַאֲמַר (דברים כח) אֵלֶּה דְבָרֵי הַבְּרִית. הָה' - בְּרִית הַכְּהֻנָּה, שְׁנַאֲמַר (במדבר כה) וְהִיתָה לוֹ וּלְזָרְעוֹ אַחֲרָיו בְּרִית כְּהֻנַּת עוֹלָם.

וְקֹדֶם שֶׁנִּתְּנָנוּ הַה' בְּרִיתוֹת, לֹא הִיתָה הַבְּרִית אֲלֵא בְּאֵשׁ, שְׁנַאֲמַר (בראשית טו) וְהִנֵּה תַנּוּר עֹשֶׂן וְלֶפֶיד אֵשׁ וְגו', וְכַתִּיב (שם) בְּיוֹם הַהוּא פָּרַת ה' אֶת אֲבָרָם בְּרִית לֹאמַר. וְהָאֵשׁ הִיתָה בְּרִית בְּתַחֲלָה.

וְזֶהוּ בְּרִיאַשִׁית, הוֹצֵא מִשֵּׁם אֵשׁ, וְנִשְׁאַר בְּרִית. כְּלוֹמַר בְּרִי"ת א"ש.

רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בְּרִית כְּרוּתָה פָּרַת הַקְּדוּשָׁה בְּרוּךְ הוּא עִם הָעוֹלָם, וְעַל מְנַת שְׂעֵמֶד אֲבָרָהֶם וְיִתְקַיֵּם הָעוֹלָם בְּזַכּוּתוֹ, שְׁנַאֲמַר (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְּרָאָה - בְּאֲבָרָהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה שְׂפָרַת עֲמוֹ הַבְּרִית בְּאֵשׁ, עֲמֵד הָעוֹלָם בְּקִיּוּמוֹ, וְזֶהוּ בְּרִיאַשִׁית, בְּרִית אֵשׁ, בְּרִיאַ אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ כְּדִי שְׂתַעֲמַד אוֹתָהּ הַבְּרִית אֵשׁ.

זהר חדש א' בראשית ט-מ: וְלָמָּה בָּרָא הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הָאָרֶץ, שֶׁהִיא עוֹלָם הַשָּׁפֵל, בְּסוּד הַחֲכָמָה, וְהַשָּׁמַיִם, שֶׁהוּא גְדוֹל מִמֶּנּוּ, בְּתַבּוּנָה, שֶׁהוּא דָּבָר קָטָן מִן הַחֲכָמָה? וַיִּכְבֵּר שְׁנִינוּ, מִתִּי נִקְרָא אָדָם חָכָם בְּחֲכָמָה? כְּשֹׁאוֹאֲלִים אוֹתוֹ בְּכָל דְּבָר, וְעוֹנָה וּמַשִּׁיב כְּעִנְיָן וְיָדוּ בְּפֶל, אִזּוּ נִקְרָא חָכָם בְּחֲכָמָה, שֶׁהוּא גְדוֹל עַל הַתַּבּוּנָה וְעַל הַדַּעַת, עַל כֵּן הָיָה לוֹ יִתְבָּרַךְ לַעֲשׂוֹת הַשָּׁמַיִם בְּחֲכָמָה, וְהָאָרֶץ, שֶׁהִיא שָׁפֵלָה מֵהֶם, בְּתַבּוּנָה.

דעת חכמה בינה

כמו שנאמר: תלמיד חכם; ראשית חכמה יראת ה'; חכמות נשים בנתה ביתה; באשרי יושבי ביתך [גדול יהוה- חכמה]; סייג לחכמה שתיקה; איזהו חכם הרואה את הנוול וכד'.

תַּדַּע שֶׁהַחֲכָמָה גְּדוֹלָה מִכָּלֶם, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם חָכָם, מִפְּנֵי שֶׁהוּא חָכָם בְּכָל הַחֲכָמוֹת, וְהַתַּבּוּנָה קַטְנָה מִן הַחֲכָמָה, וְעַל כֵּן נִקְרָא אָדָם מְבִיז, כְּלוֹמַר מְבִיז דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר, הוּא מַעֲצָמוֹ וּמְלַבּוֹ מְבִיז דְּבָר מִתּוֹךְ דְּבָר אַחֵר, כְּלוֹמַר, בְּרִיאֲתוֹ יְסוּד, בּוֹנֵה בְנִין עָלָיו. וְכֵן הוּא הַמְבִיז, בְּרִיאֲתוֹ דְּבָר אֶחָד אוֹ קְצָתוֹ, מִשְׁלִים הָעִנְיָן עָלָיו.

וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ שְׁמוֹ בְּרִיאַ הַשָּׁמַיִם בְּסוּד הַתַּבּוּנָה, שֶׁהוּא עִנְיָן הַבִּינָה מִתּוֹךְ הַיְסוּד, וּבְרִיאַשִׁית כָּל הַנְּבִרָאִים בְּרִיאַ צוּרַת הַמְּלָאָכִים

הַקְּדוּשִׁים, שֶׁהֵם תַּחֲלַת כָּל הַנְּבִרָאִים הַנִּצְאָצִים מִזִּיּוֹ אוֹר הַדְּרוֹ.

זהר חדש א' בראשית עח: בְּרֵאשִׁית, רַבִּי אֶלְעָזָר פֶּתַח (תהלים קכ) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת אֵל ה' בְּצִרְתָּהּ לִי קִרְאתִי וַיַּעֲנֵנִי. שִׁירִים תִּאָּבִים בְּרֵאשִׁית הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּבְרִיאַת שָׁמַיִם וָאָרֶץ, כְּדִי לְהַלְלוֹ וּלְשַׁבְּחוֹ, שֶׁהוּא יוֹצֵר הַכֹּל. הַשָּׁמַיִם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו, שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים יט) הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים כְּבוֹד אֵל, וְהָאָרֶץ אוֹמֶרֶת שִׁירָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם צו) שִׁירוּ לַה' כָּל הָאָרֶץ. וְעוֹד, שֶׁכָּל הָעוֹלָם תִּאָּבִים וְשִׁמְחִים לְפָאֵר לְיוֹצְרָם בְּחִזְוֹתָם נִפְלְאוֹתָיו בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית. עֵינַי בְּאוֹתוֹת וּתְרָאָה, שִׁיר תִּאָּבִי. כְּלוֹמֵר, תִּאָּבִי לֵאמֹר שִׁיר עַל נִפְלְאוֹתָיו בְּשָׁמַיִם וּבָאָרֶץ, אֵינָה הוּא אוֹתָם הַמַּעֲלוֹת שֶׁהֵיחָד הַמְּלַךְ עָלָיו הַשְּׁלוֹם אוֹמֵר.

אֵלֵינוּ הֵם אוֹתָם הַשִּׁירִים שֶׁל אוֹתָן הַמַּעֲלוֹת, שֶׁהֵם הַשָּׁמַיִם, שֶׁנֶּאֱמַר (עמוס ט) הַבּוֹנֵה בְּשָׁמַיִם מַעֲלוֹתָיו. וְדוֹד תִּאָּבִי לָהֶם וְהֵיחָד אוֹמְרָם, וְזֶהוּ שִׁיר תִּאָּבִי.

זהר חדש א' בראשית עח: וְאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, כְּתוּב (איוב לח) בְּרֵן יַחַד כּוֹכְבֵי בִקְרָה וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מִי הֵם בְּנֵי הָאֱלֹהִים? אֵלֵינוּ הֵם הַמַּלְאָכִים, שֶׁהֵם אוֹמְרִים שִׁירָה לְפָנָיו יוֹצֵר בְּרֵאשִׁית בְּכָל לַיְלָה, כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ מִשְׁמְרוֹת שֶׁהֵיחָד הַלַּיְלָה, וּבְכָל מִשְׁמְרָה וּמִשְׁמְרָה כָּל פֶּתַח וְכַתּוּב אוֹמֶרֶת שִׁירָה. וּבְמִשְׁמְרָה הָאֲחֵרוֹנָה שֶׁהֵיחָד בְּסוֹפָהּ, וְהֵיחָד לַעֲתָה

זהר חדש א' בראשית עז: בְּרֵאשִׁית, כְּתוּב (משלי ח) ה' קָנְנִי רֵאשִׁית דְּרָכֹו קָדָם מִפְּעֻלָּיו מֵאָז. הַפְּסוּק הַזֶּה חוֹזֵר עַל כָּל הַתּוֹרָה, שֶׁהֵיחָד הֵיחָד רֵאשִׁית דְּרָכֵי הָאֵל, שֶׁהַתּוֹרָה נִבְרְאָת אֶלְפִים שָׁנָה קָדָם שֶׁנִּבְרְאָה הָעוֹלָם.

שֶׁאָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, שֶׁבְּעֵה דְבָרִים נִבְרְאוּ עַד שֶׁלֹּא נִבְרְאָה הָעוֹלָם, וְאֵלֵינוּ הֵם: הַתּוֹרָה, וְגַן עֵדֵן, וְגִיְהֵנִם, וְכֶסֶף הַכְּבוֹד, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ, וְשִׁמוֹ שֶׁל מְשִׁיחַ, וְהַתְּשׁוּבָה. וּבַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית אֵת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (שם) ה' קָנְנִי וְגו'. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים. רוֹצֵה לִזְמַר עִם רֵאשִׁית, שֶׁהֵיחָד הַתּוֹרָה, בְּרֵאשִׁית אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בֵּא וּרְאֵה כְּמָה הַפְּרָשׁ יֵשׁ בֵּין הַתּוֹרָה וְהָעוֹלָם, שֶׁהָעוֹלָם נִבְרְאָה בְּשִׁשְׁתַּיִם יָמִים, וְהַתּוֹרָה בְּאַרְבָּעֵים יוֹם וְאַרְבָּעֵים לַיְלָה.

זהר חדש א' בראשית עז: וּבַתּוֹרָה בְּרֵאשִׁית הַקַּב"ה אֵת הָעוֹלָם, שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ח, ל) וְאֵהֵיחָד אֶצְלוֹ אֲמוֹן, אֵל תִּקְרִי אֲמוֹן, אֵלֵינוּ אוֹמֵן. וְזֶהוּ בְּרֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים, עִם רֵאשִׁית בְּרֵאשִׁית אֱלֹהִים אֵת הַשָּׁמַיִם וְאֵת הָאָרֶץ, וְזוֹ הַתּוֹרָה.

הבוקר, כל הכוכבים והמזלות, והמלאכים הנקראים בני האלהים, הם אומרים שירה, שנאמר בפרק יחד כוכבי בקר וגו'.

וכל אחד כפי מעלתו, להורות (קהלת ה) כי גבה מעל גבה שמר, כי מעלות יש להם אלה למעלה מאלה, על כן נאמר שיר למעלות, ממעלות המלאכים שהם אומרים שירה, וזהו בראשית, שי"ר תא"ב, ברא אלהים את השמים ואת הארץ.

זהו חדש א' בראשית עט: רבי חזקיה הנה הולך בדרך, והנה עמו רבי יוסי בר הלפתא. קמו ללכת אחר חצות הלילה. עד שהיו הולכים, אמר רבי יוסי לרבי חזקיה, מה עשינו? שהרי שנינו, לעולם יצא אדם בכי טוב.

אמר לו רבי חזקיה: בריהו היא, בא ושמע סדר נעימות קול גלגלי החיות שהם משבחים שירה לפני אלהינו. עד שהטה אוננו, שמע קול תשפחת נעימות, שמע שהיו אומרים (תהלים ט) וה' לעולם ישב וגו'.

זהו חדש א' בראשית פ-פא: אמר לו: ידעת איזו היא משמרה ממלאכי השרת שאומרים את זה? אמר לו: לא. אמר לו: משמרת אותם המלאכים הנקראים אלהים היא, שלמדנו, עשרה משמרות של מלאכי השרת יש ברכיע, והם מתחלקים לשלש משמרות שהוא הלילה.

ותדע לה איה, כשישראל מסימים תפלתם בלילה, נושאים שירה אחריהם אותם

שנקראים אישים, ואומרים שירה.

ומה השירה שאומרים? (תהלים ח) מה אנוש כי תזכרנו וגו' ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו וגו' ה' אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ. במשמרה השניה נושאים שירה אותם שנקראים מלאכים וחשמלים ואראלים, ומה אומרים? (שם כט) הבו לה' בני אלים.

בחצות הלילה ממש, עד שמסתלקת משמרה שניה, שאותה השעה שהקדוש ברוך הוא מסתכל בעדן ממש, שנגנו לצדיקים לעתיד לבא, פותחים חיות הקדש, ואחריהם שרפים ואופנים וכרובים, ואומרים (שם לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך, (שם סח ה) סלו לרכב בערבות ביה שמו.

בתחילת המשמרת השלישית נושאים שירה אותם שנקראים אלהים, ואומרים (תהלים ט) וה' לעולם ישב וגו'. כשבא הבקר, פותחים השמים ואומרים (שם יט) השמים מספרים כבוד אל וגו'. כוכבי בקר אומרים (שם קמז) מונה מספר לכוכבים וגו', גדול אדוננו ורב כח. אותם המלאכים הנקראים בני אלהים, פותחים ואומרים (שם כט) הבו לה' בני אלים, הבו לה' כבוד ועז.

זהו חדש א' בראשית פב: רבי אומר: השיתים מששת ימי בראשית נבראו, והקדוש ברוך הוא ברא שית. וזהו בראשית, כלומר, ברא שית. אילו של יצחק, אמת הוא שברא מששת ימי בראשית, והקדוש ברוך הוא ברא שי"ת, ת"ש בהפוך אותיות.

זהר חדש א' בראשית פב: בְּרֵאשִׁית יִתְבַּרַךְ שְׁמוֹ שֶׁל מְלֶכֶה הַמְּלָכִים הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁבְּרָא כָּל הָעוֹלָם, וְהִכִּינוּ בְּחִכְמָה וּבִתְבוּנָה וּבְדַעַת, וּכְנַגְדוֹ בְּרָא ג' עוֹלָמוֹת:

עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, עוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, ועוֹלָם הַתִּיכוֹן. וְנִתְּן בְּעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן הַקָּטָן שְׁלֹשֶׁה צוּרוֹת: צוּרַת הַמְּדַבְּרַת, וְצוּרַת הַצּוֹמַחַת, וְצוּרַת הַשְּׂכֵלִית.

וְתַדַּע לָהּ, כִּי הָעוֹלָם הַתְּחִתּוֹן מִתְקַיֵּם בְּאֹוִיר, כְּאֲשֶׁר תִּרְאֶה כִּי הַגּוֹף מִתְקַיֵּם בְּנֶפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ מִתְקַיֶּמֶת בְּאֹוִיר, וְהָאֹוִיר בְּבוֹרָא יִתְבַּרַךְ. תַּדַּע לָהּ, שֶׁהַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ בְּרָא הָאָדָם, וּבְרָא אוֹתוֹ בְּצִלְם וּבְצוּרָה. וְהִכִּינוּ מֵאַרְבָּעָה דְבָרִים מְבַדְּלִים זֶה מִזֶּה -

מֵאֵשׁ,
מֵרוּחַ,
מִמַּיִם,
מִעֶפֶר.

שְׁנַאָמַר (בראשית א) וְהָאָרֶץ הִיְתָה תְהוֹ וְבִהוּ וְחֹשֶׁךְ עַל פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים. אֲלוֹ הֵם הָאֲרָבָעָה דְבָרִים הַנּוֹצְרִים, כְּמוֹ שֶׁאֲתָה אוֹמֵר, מְקוֹם יֵשׁ בְּכַרְפֵי הַיָּם שְׁקוֹרִין לְאֵשׁ תְהוֹ, וְתְהוֹ הַיָּסוּד הִרְאִישׁוֹן.

בראשית פג-ד: וְבִהוּ וְחֹשֶׁךְ - הֵם הַמַּיִם וְהַעֶפֶר. וּמִנֵּיִן לָנוּ שֶׁחֹשֶׁךְ הוּא הַעֶפֶר? שְׁנַאָמַר (קהלת ו) וּבְחֹשֶׁךְ שְׁמוֹ יְכֹסֶה, וְאָמְרוּ שֶׁזֶהוּ גוֹשׁ הַעֶפֶר. וְהַרוּחַ- הוּא רוּחַ מַמְשׁ.

וְאָמְנָם כִּי הָאֵל יִתְבַּרַךְ בְּרָא אֶת הָאָדָם, שֶׁהוּא נִקְרָא עוֹלָם הַתְּחִתּוֹן, כְּנַגְדַּ עוֹלָם הָעֲלִיּוֹן הַגָּדוֹל, וְנִתְּן בּוֹ קִיּוֹם הַנֶּפֶשׁ, הַמְּנִיעַ לַגּוֹף כְּלוֹ, וְעַל כֵּן הַבְּדִילוֹ מִכָּל הַנְּבִרָאִים אֲשֶׁר לְמִטָּה עִמּוֹ, וּבִמָּה הָאָדָם מְבַדֵּל מִיְתֵר הַנְּבִרָאִים? מִפְּנֵי זֹאת הַנֶּפֶשׁ. וְאִיזְהוּ הַיָּא? נֶפֶשׁ הַמְּדַבְּרַת. שְׂאֵל רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי דּוֹסֶתַאי, הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר בְּאָדָם הַנִּקְרָאת שְׂכֵלִית, אִיזְהוּ נֶפֶשׁ הַיָּא, וְאִיזְהוּ מְקוֹמָהּ? אָמַר לוֹ, הֲלֹא יִדְעַתְּ כִּי הָאָדָם, בְּרָא אוֹתוֹ מִמְּקוֹם יִתְבַּרַךְ בְּשֵׁמוֹ, וְכֵאֲשֶׁר הוּא גְדֹל וְרוֹאֶה עֲנִינֵי הָעוֹלָם וּמַבִּיט בְּלִבּוֹ, הוּא מַעֲצָמוֹ מֵרִיחַ הַנֶּפֶשׁ הַזֹּאת, כִּי הוֹאִיל וְהוּא מַבִּיט וְרוֹאֶה נִפְלְאוֹת הַבוֹרָא, וְחִדּוֹשׁ הָעוֹלָם, וְזִרְיַחַת הַמְּאֹוֹרוֹת עָרֵב וּבֹוֹקֵר, וְכִי כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ תְלוּי בְּכַחוֹ יִתְבַּרַךְ, הוּא מִשְׁתַּדֵּל בְּעֲצָמוֹ לְחַקֵּר וּלְהַשִּׁיג הַשְּׂגָה קְדוֹשָׁה וּבְרָה, וְאִזּוֹ יֵשׁ לוֹ נֶפֶשׁ הַשְּׂכֵלִית, מִפְּנֵי שֶׁהוּא מִשְׁכִּיל לְדַעַת לְחַקֵּר בְּחִכְמָה.

רַבִּי עֲזַרְיָה אוֹמֵר, הַנֶּפֶשׁ מְקוֹמָהּ בְּלִב, וְהִיא מְנִיעָה לְכָל הַגּוֹף, וְהִיא מְנַחֶתת בְּאֲמִצַּע הַגּוֹף, וּמְאִירָה לְכָל הַגּוֹף, כְּאֲשֶׁר נִתְּן הַשֶּׁמֶשׁ בְּחֻצֵי הַשָּׁמַיִם. וְהַגּוֹף מִתְקַיֵּם בְּנֶפֶשׁ, וְהַנֶּפֶשׁ בְּאֹוִיר, וְהָאֹוִיר בְּבוֹרָא. וְהַבוֹרָא יִתְבַּרַךְ סוֹבֵל כָּל הָעוֹלָמוֹת בְּכַחוֹ, שְׁנַאָמַר (ישעיה מו) אֲנִי עֹשִׂיתִי וְאֲנִי אֲשָׂא וְאֲנִי אֶסְבֵּל.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, לָמָּה הַזְּכִיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיאַת שְׁמַיִם וְהָאָרֶץ תְּחִלָּה, וְהֲלֹא כִּפְסָא הַכְּבוֹד וְהַמְּלָאכִים נִבְרָאוּ תְחִלָּה? אֲלֵא, כְּדִי שְׂלֵא יִתְהַרֵר אָדָם דְּבָרִים הַסְּתוּמִים מִהַעֲיִן וְאֲשֶׁר לֹא גִלָּה בְּרֵאשׁ.

רבי אומר, פדי להראות לאדם שאינו בעל חכמה, ואינו ראוי לגלות לו סתרי תורה.

שאמר רבי יצחק, אינו מגלין סתרי תורה אלא לאדם חכם, וקורא ושונה, ותלמודו מתקן בידו, והוא ירא שמים, ודקי בכל דבר.

חכם יוסף חיים (הבן איש חי)

על כל דבר ודבר היה אומר בו אלה ותמשה טעמים. ומה שלמה, שהיה עבד של הקדוש ברוך הוא, היה אומר על כל דבר ודבר שלישת אלפים משל ואלף ותמשה טעמים - הקדוש-ברוך-הוא שהוא מגלה עמקות ונסתרות, והוא הנותן החכמה והבינה, שאמר (משלי ב) כי ה' יתן חכמה מפיו דעת ותבונה, על אחת כמה וכמה.

רבי לוי אומר, כתוב (תהלים צב) מה גדלו מעשיך ה' מאד עמקו מחשבתך. מה גדלו מעשיך ה' - זה מעשה בראשית, שהם מעשי של הקדוש ברוך הוא. מאד עמקו מחשבתך - אלו סתרי תורה.

רבי אליעזר הגדול אומר, כתוב וה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו, מלמד שעמד על דקדוקי תורה, אבל על עמקיה לא עמד.

וכשבקש לעמד עליה, אומר (קהלת ז) אמרתי אחקכמה והיא רחוקה ממני.

זהו חדש א' בראשית פו: עד שהיו הולכים ראה מעין מים אהד. ישבו שם. אומר לו רבי אליעזר: עקיבא, בא וראה לה נביעת המים, שפותחים מים, וצוללים ונוזלים, ככתוב (שיר השירים ד, טו) באר מים חיים ונוזלים מן לבנון. ועל הפסוק הזה גלה לו שיחת מלאכי השרת, שיחת כוכבים ומזלות, וידיעת חלוני חמה בעתותיו וזמניו, שיחת דקלים ועופות, שיחת הרוחות, ידיעת התקופות והעבורים.

ואדם שאינו כענין זה, וישאל על הסתרים והנעלמים שלמעלה - אמר לו:

מה אתה שואל, שא נא עיניך וראה, כי בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. תדע לה שלא גלתה התורה יותר.

זהו חדש א' בראשית פה: ואם תאמר שאין סתרים בתורה - תדע לה, כי על כל דבר ודבר יש תלי תלים של סודות והלכות ופרושים, שאמר (שיר השירים ה) קנצותיו תלתלים, על כל קוץ וקוץ ותלי תלים.

אמר רבי, בא וראה מה כתוב בשלמה, וידבר

שלישת אלפים משל ויהי שירו תמשה ואלף.

ובין החֹשֶׁךְ. רבֵּן יוֹחָנָן בֶּן זַכַּאי אוֹמֵר, נִתַּן הַקַּב"ה מְמַשְׁלָה לַמַּלְאָכִים עַל הַשָּׁמַיִם, וְהַשָּׁמַיִם עַל הָאָרֶץ, וְכֻלָּם נִתְּלִים בְּכֶסֶם אֵתְבָרָה שָׁמוֹ, לְהוֹרוֹת כִּי גְבוּהַ מַעַל גְּבוּהַ שְׁמֵר.

זהר חדש א' בראשית צ: אָמַר לוֹ: שְׁנֵי עֵינַיִם שְׁמַעְתִּי, אֶחָד הוּא - שְׁכַל מַה שְׁעֲשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַּשָּׁמַיִם וְכוֹכְבִים וּמַזְלוֹת, יֵשׁ בָּהֶם יְדִיעָה וְהַשְׁכַּל, וְכֻלָּם עוֹשִׂים שְׁלִיחוֹתוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְהַכּוֹכֵב הַזֶּה שְׁאֲמַרְתָּ, אֵל תֹּאמֵר וְאֵל תַּעֲלֶה עַל דַּעְתְּךָ שֶׁהוּא אֶחָד, אֵלָּא רַבִּים הֵם, שְׁאֶחָד תִּרְאֶה בְּצַד הַזֶּה, וְאֶחָד תִּרְאֶה בְּצַד הַזֶּה, וְלִפְעָמִים שְׁכַלְם בְּשַׁעַה אַחַת.

וְאֵנִי שְׁמַעְתִּי מֵאַבָּא שֶׁהֵם שְׂבָעָה, וּבְזִמְנָן שְׂמַגִּיעַ זְמַנּוֹ שֶׁל כָּל אֶחָד מֵהֶם לֹמֵר שִׁירָה, מְרַב הַשְׂמִיחָה שִׁישׁ בָּהֶם, שׁוֹלְחִים אֶת זֵיוָם וְהוֹלְכִים לֹמֵר שִׁירָה.

וְעַנְּנָן אַחֵר, שְׂשֻׁבַעַת הַכּוֹכְבִים הִלְלוּ לֹא הוֹלְכִים וְלֹא נוֹסְעִים מִמְּקוֹמָם, פָּרַט לְזִמְנָן שְׁקוּרָא לְאֶחָד מֵהֶם רַבּוֹן הָעוֹלָם לְהַאִיר לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא רוֹצֵה. שְׂפָתוֹב (ישעיה מ) לְכֻלָּם בְּשֵׁם יְקָרָא. וְכַשְׁנוֹסְעִים, שׁוֹלְחִים זֵיוָם עִמָּהֶם לְלִכְתָּ.

זהר חדש א' בראשית פז-ח: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר (בראשית א). רַבִּי חִיָּיא פָּתַח, (תהלים צז) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק וּלְיִשְׂרָאֵל לֵב שְׂמִיחָה. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רָאָה וְצָפָה שֶׁהָעוֹלָם אֵינּוּ יָכוֹל לַעֲמֹד בְּלִתֵּי הַיְסוּד, וְאֵיזָהוּ הַיְסוּד שֶׁהָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו? הוּא הַצַּדִּיק, שְׂנַאֲמַר (משלי י) וְצַדִּיק יְסוּד עוֹלָם. וְזֶהוּ יְסוּד הָרֵאשׁוֹן שֶׁבְּרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָמוֹ, וְהוּא נִקְרָא אוֹר, שְׂנַאֲמַר אוֹר זָרַע לְצַדִּיק. וְעוֹד, מִמָּה שְׂפָתוֹב (בראשית א) וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאוֹר כִּי טוֹב. נֹאֲמַר כָּאֵן כִּי טוֹב, וְנֹאֲמַר לְהִלֵּן (ישעיה ג) אֲמָרוּ צַדִּיק כִּי טוֹב.

רַבִּי אוֹמֵר, זֶה הָאוֹר, אוֹר הַמַּלְאָכִים, הוּא שְׂנַבְרָאוֹ תַחֲלָה, קָדָם כָּל הָעוֹלָם. וְאִם תֹּאמַר, וְהָרִי אָנּוּ רוֹאִים שֶׁהַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ נִבְרָאוּ תַחֲלָה? לֹא קִשָּׁה, שְׁנָה שְׂנַאֲמַר לְמַעַלְהָ עַד כָּאֵן, הוּא אָמַר סְפוּר. אֵלָּא זֶה וַיְהִי, הוּא הָרֵאשׁוֹן, וּמִכָּאֵן הִתְחִילוּ כָּל הַנִּבְרָאִים. רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, זֶהוּ אוֹר הַכֶּסֶם מִמֶּשׁ, וּמִזֶּה הָאוֹר נִבְרָאוּ שְׁאָר כָּל הַנִּבְרָאִים. מִמֶּנּוּ נִבְרָאוּ הַשָּׁמַיִם, וְכֶסֶם נִבְרָא בַתַּחֲלָה, שְׂנַאֲמַר (ירמיה יז) כֶּסֶם כְּבוֹד מְרוֹם מְרֵאשׁוֹן.

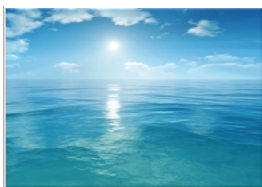
זהר חדש א' בראשית פט: רַבִּי אֱלִיעֶזֶר הַגָּדוֹל אוֹמֵר, אוֹר הַמַּלְאָכִים נִבְרָא בַתַּחֲלָה, שְׂפָתוֹב וַיִּרְא אֱלֹהִים אֵת הָאוֹר כִּי טוֹב וַיִּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאוֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ. כְּלוֹמֵר, הַבְּדִלָה נִתְּנָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְבָּרַךְ בֵּין זֶה הָאוֹר, וּבֵין הַחֹשֶׁךְ, שֶׁהוּא הָעוֹלָם הַזֶּה. וְהַשָּׁמַיִם הֵם הַמְבַדִּילִים בֵּין הָעוֹלָם הַזֶּה וּבֵין אוֹר הַמַּלְאָכִים, וְהֵם הַמְבַדִּילִים בֵּינָתַם בֵּין הָאוֹר

זהו חדש א' בראשית צ-צא: אחר כך השפיעו ללכת, כשכא האור, והלך עמו חמיו כמחצית המיל. ברך אותו חמיו, אמר: זוהי השעה שמתקיימת ברפת הצדיק. מנין לנו? שכתוב (בראשית א) וירא אלהים את האור כי טוב, כתוב כאן כי טוב, וכתוב שם, (במדבר כד) כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. אמר לו: אפלו ברכתו של כל אדם מתקיימת בשעה הזו, שהשמים והכוכבים והמלאכים אומרים שירה.

שאר המלאכים דברים מבדלים ומשפלים, אבל אין השגתם כהשגתו, ששנה רבי פרוספדאי, השגת המלאכים היא השגה גדולה, מה שאין פן למטה מהם. השגה שניה היא השגת השמים, שמשגיגים השגה, מה שלמטה מהם אין משגיגים פמותם. השגה שלישית היא השגת המדרגה המתונה אשר מעבר לסודה, והיא השגת אדם, מה שאין משגיגין שאר הנבראים.

ועוד שמעתי מאבא, שברכה יתרה הוספת לו, וזוהי שמחה, משום שהשעה הזו אומרים השמים, (תהלים יט) והוא כחן יוצא מחפתו. מה חתן כשיוצא ישיש, כך היוצא לדרך ישיש בשע"ה הזו.

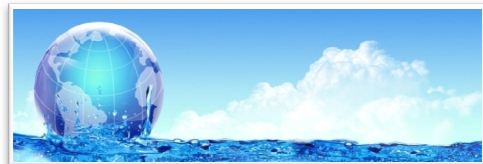
זהו חדש א' בראשית צו-ז: ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל בין מים למים (בראשית א).

רבי אלעזר פתח, (תהלים סג) אלהים אלי אתה אשחרך. בא וראה

שאין מקום בעולם פנוי בלא מים, מפני שהארץ תלויה על המים, שנאמר (שם כד) כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה.

בראשית צג: וכיון שנברא העולם, נרמז הרמז הגדול הזה ברזי הסתרים, שנאמר (בראשית א) ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור. כלומר, יהי רז. ורז ואור דבר אחד הוא.

וירא אלהים לזה הרז כי טוב להיות ברז וסוד כדי שלא יתגלה לשום אדם, שאלמלי יתגלה, כמה פריצים מבני עמנו ילכו לאבדון.

ועל שנהנה ברז וסוד, הבדיל אלהים בין האור ובין החשך, בין אמתו שהוא האור, ובין האמות שהם החשך, שנאמר ורשעים בחשך ידמו. ועוד פתיב (תהלים פב) בחשכה יתהלכו.

וכי תעלה על דעתך שהמים הם מתחת לארץ, והארץ שהיא כבדה מפל היסודות עומדות על המים? אלא שהמים על הארץ, ולמעלה לשמים. אמר לו רב חסדא, והרי כתוב (בראשית א) המים אשר מעל לרקיע? אמר לו, אין זה אלא כתרגומו, באמצע המים, שהרקיע מבדיל ביניהם. כי המים אהדים היו, אבל מפני שנקנס הרקיע באמצע נחשבו כשנים. והרקיע פדור, ובא במימי אוקינוס, כמבדיל בין המים. נמצאו מים ממעל, ומים מתחת. אמר רבי יהודה, רקיעים הם הסוכבים, לפעמים ממזרח למערב, ולפעמים ממערב למזרח, ובאים באמצע הים ומבדילים ביניהם. וזהו ויבדל בין המים.

בראשית צה: ששנינו, מה שכתוב (תהלים קד) עשה אור כשולמה, מלמד שעשה הקדוש ברוך הוא שאר המלאכים באותו האור הראשון, מאותו האור ממש, התעלה על דעתך כמוהו? אלא מה הוא דבר מבדל ומשפל, כך

זהר חדש א' בראשית צו: ומפני מה מי הים

מלוחים?
מפני
חמימות
הרקיע
ורתיחתו.

בא וראה, קנדרה העומדת על האור, וכל מה שמתעבבת על האור, יותר התבשיל נמלח מרב חמימות האש. ואמר רבי יהודה, אלמלא הרקיע היה קרם בין המים, כל המים היו נקפאים פמלת, אלא הולך וסוכב ואינו מתקדם בין המים.

אמר רבי יצחק, בא וראה למה לא נאמר כי טוב בשני? מפני שענין זה חוזר על יחודו, להורות כי אין שני לנגדו, ואין טוב בשני, על כן נאמר ביום הראשון יום אקד. ששנה רבי יצחק, למה לא נאמר ראשון במקום אקד? להורות, דאלו נאמר ראשון, על כל פנים היה ראוי להיות שני, כי ראשון מקרת לשני, אבל אקד אינו מקרת לשני.

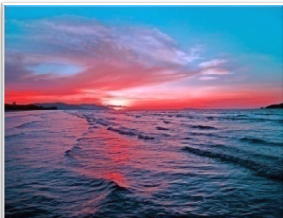
בראשית צח: אמר רבי יוסי לרבי שמעון: למה לא נאמר כי טוב בשני? אמר לו: מפני

שלא נגמרה מלאכת המים בשני, וכשנגמרה בשלישי, אמר כי טוב פעמים.

אמרו, נשאל את התינוק הזה, שמשחרב בית המקדש נמצאת הנבואה בפי התינוקות, אולי נמצא דבר בפיו. אמר לו: חזיא בני, אמר לנו למה לא נאמר כי טוב בשני? אמר להם: מפני שאין טוב אלא באקד. בא רבי שמעון ונשקו. קרא עליו (ירמיה א) הנה נתתי דברי בפיה.

זהר חדש א' בראשית ק: אמר רבי יהודה, על כל זה מעיד הכתוב הזה, שאמר רבי יהודה, כל מה שעשה הקדוש ברוך הוא, לא עשה דבר לבטלה, ומפני שהיה גלוי לפניו שאותם המים היוצאים מגיהנם, ויתערבו במים האחרים ויזיקו לברייתו, עשה את הרקיע להכנס באמצע שניהם, להבדיל ביניהם. זהו שכתוב ויהי מבדיל בין מים למים, בין מים הרעים למים הטובים, ובאותה שעה ממש שהמים יוצאים להתערב במים הטובים, אז הרקיע חוזר ונכנס ביניהם, ומחזירם לאחור. בא שמע, אמר רבי אלעזר, המים הללו שהם להחיות העולם ולתקון הבריות, איך יקראו? אמר רבי ברכיה, המים אשר מעל השמים, שהם מים טובים.

בראשית ק-קא: רבי חזיא בר אבא היה הולך בדרך והתעפר מחזק השמש, והנה צמא לשות מים. פגע באותו מדבר ומצא אילן אקד. ישב תחתיו. עד שהרים עיניו, ראה מעין מים קטן. שמח לשות מהם. שתה מן המים והיו מרים. אמר לשמשו, הינו טעמו של רבי אלעזר, שאמר רבי אלעזר, אין לה בעולם שאין שם תמצית מאותו סילון של גיהנם, פרט לארץ ישראל, ואלמלא ששותים כל העולם מאותה תמצית של ארץ ישראל, לא יכולים לשות מהם.

הכרת תמונת לוויין

בשני, שבראו הקדוש ברוך הוא וסתמו מכל רבבות קדש שלו. ואותם העולמות שפוסף בהם הקדוש ברוך הוא, סתמם ממנו, וכבוד הדרו סתם. מאותם עולמות ולמעלה סתם, והטמין מכלם, וכלם שואלים ואומרים איזה מקום כבוד מלכותו, (יחזקאל ג) ברוך כבוד ה' ממקומו.

בא וראה מה אמר, אל גנת אגוז ירדתי בגנת אגוז לא כתוב, אלא אל גנת אגוז, כמי שירד וקרב לגן ולא נכנס בו, כל שכן שלא קרב לאגוז אלא לגנה, וכל שכן שלא ראה מה שבתוך האגוז, וכל שכן שאמר לראות ולא אמר ראיתי. כלומר, לגנה, שהוא חוצה, קרבתו וירדתי לראות, ולא אמר שראה אפילו הגנה שהוא חוצה.

זהר חדש א' בראשית קז: אמר רבי יצחק, בא וראה, עשה הקדוש ברוך הוא הרקיע הגה ועשה ממנו שמים, שממנים תחתיו. הרקיע למעלה והשמים למטה, ועשה תחת אלו שמים אחרים שנקראו רקיע השמים, שממנים בו המאורות המאירים.

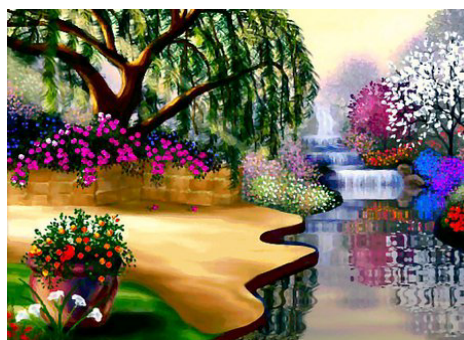
בא וראה, בין הרקיע הגה שנקרא רקיע השמים, עד הרקיע הנטוי על החיות, יש שלש מאות ותשעים רקיעים אחרים, ושבעת אלפים וארבע מאות וחמשים חלקים סמוכים על שני מאורות אחרים, ומהמאורות הללו נטל הקדוש ברוך הוא והניח ברקיע השמים הגה להאיר על הארץ.

זהר חדש א' בראשית קא-ב: הרקיע הגה, למה הוא בא? אמר רבי חזקיה, להפריד בין המלאכים הקדושים שמתחת הרקיע ההוא, ובין המלאכים הקדושים שזכו שהם למעלה. זהו שכתוב ויעש אלהים את הרקיע ויבדל בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר מעל לרקיע. בין המים אשר מתחת לרקיע - המלאכים שהם תחת הרקיע ההוא, ובין המים אשר מעל לרקיע - המלאכים שהם למעלה. אמר רבי יצחק, מזה נשמע שהוא הפרגוד שפסטיק בינתיים. רבי אלעזר שאל את רבן יוחנן בן זכאי. אמר לו, הרקיע הגה שנקרא בשני מה הוא? אמר לו, סוד עליון הוא, שברא הקדוש ברוך הוא ממנה מתחת ידו ובחר בו, והשליטו על כל צבאות השמים, ומשום אותו ענין לא נאמר כי טוב בשני, אף על פי ששלטון יתר יש לו, שהכל תחת ידו, להראות לכל העולם שאין טוב וכבוד ופדות וגאות אלא בקדוש-ברוך-הוא בלבד.

בראשית קב-ג: ועוד אמר רבן יוחנן בן זכאי, מה שכתוב (שיר השירים ו)

אל גנת אגוז ירדתי לראות באבי הנחל.

זהו מה שראה יחזקאל באותו הרקיע שנקרא

זהר חדש א' בראשית קח-ט: ויאמר אלהים תוצא הארץ נפש חיה למינה. רבי בא פתח בפסוק הזה (ירמיה י', טז) לא כאלה חלק יעקב כי יוצר הכל הוא. בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם, צפה וראה שעתידים ישראל לעמד ולקבל תורתו, וגזר מכסאו כל אותם הנשמות העתידות להנתן בהם. ועשה למעלה אוצר אחד אשר כל הנשמות הגזורות מכסאו עומדות שם, וקרא לו גוף הנשמות. ולמה נקרא גוף הנשמות? אמר רבי בא, מפני שכל הנשמות, כשיוצאות מן העולם הזה, עושה להם הקדוש ברוך הוא דמות של גופות כמו שהיו בזה העולם, ומניחם בזה האוצר.

וזה האוצר באיזה מקום הוא? אמר רבי יוחנן אמר רבי יצחק, במקום שגנוי גשמים שם וגנוי חיים טובים, ונקרא ערבות. ובערבות יש גנוים הרבה, וגנוי הנשמות שם. והרי אמר רבי בא שאוצר אחד הוא, וכאן שנינו גנוים? אמר רבי יוחנן, לא יקשה לה, שנים אוצרות הם: אוצר הנשמות שעתידות להנתן בבני אדם, שהרי שנינו, באומה צורה ובאותו דיוקן ממש, שעתיד לעמד בזה העולם באותו דיוקן שהוא שם, ונקרא גוף הנשמות, מפני שהוא עושה להם גוף כמו שעתידים להיות. ואוצר אחד כנגדו לאותן הנשמות שהיו בעולם הזה וקימו התורה, ונקרא גנוי חיי העולם, והינו מה שהנה אומר רבי שמעון, בגנוי חיי העולם תהנה פלוני, שיצא מן העולם הזה.

זהר חדש א' בראשית קכו-ז: דבר אחר, לכו חזו מפעלות אלהים, אמר רבי פנחס, מה ראה דוד שאמר מפעלות אלהים ולא אמר מפעלות ה'? אלא בשם של אלהים השתכלל מעשה בראשית, וכשברא הקב"ה את העולם, היו המים הולכים ויורדים, וכשזרק הארץ למטה, נרק אותה בין המים, והיתה טמונה, וקפאה בין המים.

ועשה הקדוש ברוך הוא אות בתוך אות, דרכו וטבעו של עולם שהמים קלים והארץ כבדה, ומי שהיא כבד, יורד למטה, והקליל עולה למעלה, אבל הקדוש ברוך הוא, להראות אותותיו ומעשיו לבני האדם, הרפין והוריד המים שקלילים למטה, והארץ שהיא כבדה, העלה למעלה על מה שקליל. זהו מה שכתוב (תהלים קלו) **לרקע הארץ על המים**. כלומר, המים שהם קלים - למטה, והארץ שהיא כבדה - למעלה.

ועוד, שמבין המים נראתה ויצאה היבשה, שאין דרך הארץ להעלות מתוך מים יבשה, אלא לחות, וכשהעלה יבשה מבין המים, קרא שמה ארץ. זהו שכתוב (בראשית ז) ויקרא אלהים ליבשה ארץ.

בראשית קכז-ח: אמר רבי יוסי, המים היו היסוד של הכל, משום שמצאנו שעקר כל מעשה בראשית שלו היו מן המים, ושנינו, בתחלה היו המים מפזרים תחת השמים, עד שגער הקדוש ברוך הוא בהם, והכניסם ואספם אל מקום אחד. זהו שכתוב (בראשית א) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה. ולאחר כן נתפזרו כמתחלה, ורקע הארץ על המים. זהו שכתוב (תהלים קלו) לרקע הארץ על המים כי לעולם חסדו.

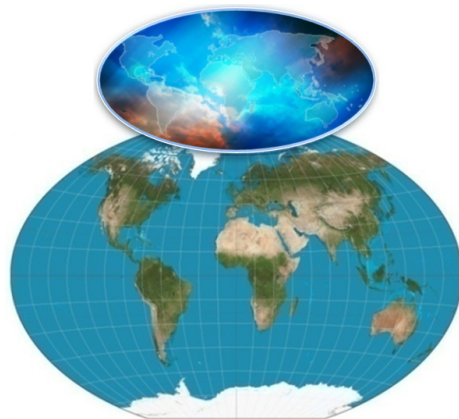
בראשית קכח: אמר רבי חסדא, אלמלא כן, לא היו בני אדם נוטעים וחוורשים וזורעים. עכשו שהארץ למעלה, נוטעים וזורעים, והארץ עומדת בכחה ובקיומה מפני לחות המים אשר מתחת לארץ. ומלמטה יוצאים כמה נהרות, כמה מעינות, כמה מקנאות, לדשן כל העולם ולהצמיח הכל, וזהו החסד שעשה הקב"ה עם בריותיו ועם כל העולם.

זהו חדש א' בראשית קכז: זהו שכתוב (בראשית ז) ויקרא אלהים ליבשה ארץ. ושנה, ז' שמות קרא לה: ארץ, אדמה, גיא, ושיה, ציה, ארקא, תבל. גדול שבכלם תבל, שכתוב (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק. זהו שכתוב אשר עם שמות בארץ. אמר רבי יצחק, **שבועה רקיעים ברא הקב"ה, כנגדם ברא שבע ארצות, ושנינו, ארץ אחת ממש הוציאו המים, וממנה נתהוו שבע ארצות, כפי שאמרנו.**

שְׁבַע אַרְצוֹת

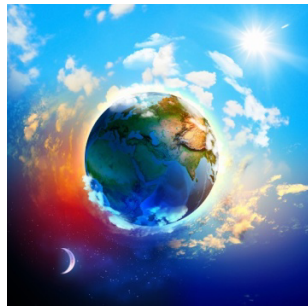

בהם הקדוש ברוך הוא והכניסם לתהום, ושם היא התפנסות המים, ועד עתה קולם אינו שוכה, וקרא להם ימים. וכשהם גובהים שם במקום ההוא, נשבר תקפם, ויורדים ואין יוצאים החוצה מיראת תקפו של אדונם.

שכתוב אדירים משברי ים אדיר במרום ה'. בראשית קלג: אמר רבי יוסי, ואם כן, מה כתוב אחריו? (שם) עדותיה נאמנו מאד לביתה נאווה קדש. מה רוצה פסוק זה לפסוק שלמעלה? אמר רבי יצחק, אמר דוד: רבוננו של עולם, העדות שעשית במעשה בראשית, הם אמת להעיד עליהם בכל יום, שנינו, כל המעיד במעשה בראשית בכל יום, מבטח לו שהוא בן העולם הבא.

ואמר דוד, אמה הוא שעשית את כל העולם, ועשית את המים, והמים היו מכסים את העולם מהרבוני שבהם, ועשית להם שיתפנסו בצמצום כלם אחד אל מקום אחד. כך יהי רצון מלפניו, ששכינתו שהיא מלאה כל העולם בלו, שתצמצם אותה בביתה, שיותר ראוי הוא להיות שם. זהו שכתוב לביתה נאווה קדש, ולא לזמן מועט, אלא לארץ ימים.

זהר חדש א' בראשית קלא: ושינונו, גבול הגביל הקדוש ברוך הוא את הים, ואיזהו הגבול? רבי אבא אומר, זה החול, שכתוב (ירמיה ה) אשר שמתני חול גבול לים. וכשרואים את החול הזה, חוזרים לאחור, ואינם יוצאים לחוץ מאותו הקו שנתן להם הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי יצחק, בא וראה כמה שהוא עקר העולם המים, שהרי שמים נטלו מהם את השם, מי'ם שמי'ם, ולמה?

אמר רבי יצחק, שהוסיף הקדוש ברוך הוא על המים אש וברא ממנו שמים, כלומר אש ומים.

בראשית קלב-ג: דבר אחר, (בראשית א) ויאמר אלהים יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד, רבי פתח, (תהלים צג) מקלות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום ה'. מקלות מים רבים, כשאמר הקדוש ברוך הוא למים שיתפנסו במקום אחד, היו משוטטים לכאן ולכאן, ונתגאו למעלה.

וקיו המים הולכים גובהים ויורדים, ומשמיעים קולם לסוף השמים, עד שגער

בראשית דף קמה-ו: וכן אמר רבי יוחנן, בו פיום שנבראת הארץ, בו פיום הולידה והצמיחה כל תולדותיה, והיו פלם גנוזות תחתיה, עד שאמר לה הקב"ה תוצא הארץ. תברא הארץ לא נאמר, אלא תוצא הארץ, דבר שהיה גנוז בה, והוציאה כל דבר ודבר באותה הטבע הראוי לה להוליד ולהזריע מהם פדומה להם, שכתוב למינה.

אמר רבי יהודה, פך עשה הקב"ה לארץ, פנקבה זו המעברת, ואחר פך מוציאה עברה ממנה. פך היתה הארץ-בשעה שנבראת, נתעברה מהיסודות פלם שנקנסו בה, והם הוציאו כל תולדות שלה.

זהר חדש א' יתרו שלח-ט: אין מקום, ואין בריה בעולם שאין שמו של הקב"ה שולט עליה, ונקראים בשמו, כעין זה הוא בצורת אדם י' שורה בראשו, ה' ה' הן בעשר אצבעות, ו' הוא בגוף שלו, וכעין זה הוא בנשר, י' על ראשו, ה' ה' על כנפיו, ו' על גופו, וכן בכל חיה וחיה. וכן בכל מלאך ומלאך. ואין שערה בראש שאינו שורה בה השם יהו"ה, ואין עשב שאינו שורה בו השם יהו"ה כמו השושנה בתפוח שלה שורה י', ובשרביט שלה ו', בחמשה עלים שבחוף ובחמשה שבפנים שורות ה' ה', להראות שאין אפילו עשב שלא נברא בשם יהו"ה, שלא יאמרו שאל אחר ברא אותם.

זהר חדש א' בראשית קלח-ט: אמר רב הונא אמר רב, לשלשה קרא הקדוש ברוך הוא שמותם במעשה בראשית, ואלו הן: **השמים, והארץ, והמים.** השמים מנין לנו? שכתוב (בראשית א) ויקרא אלהים לרקיע שמים. הארץ מנין לנו? שכתוב (שם) ויקרא אלהים ליבשה ארץ. המים מנין לנו? שכתוב ולמקוה המים קרא ימים. ולמה? לעשות בהם כל מלאכתו ומה שיצא מהם הניחו לאדם לקרא להם שמות. אמר רבי ברכיה, כל מה שהוציאו השמים והארץ, אדם הראשון קרא להם שמות, שנאמר (שם ב) ויקרא האדם שמות לכל הבהמה ולעוף השמים ולכל חית השדה.

השמים
הארץ
והמים

ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו. רבי יצחק פתח, (שיר ד) עורי צפון ובואי תימן הפיחי גני יזלו בשמיו יבא דודי לגנו ויאכל פרי מגדיו. רבי אבהו אמר, כמה יש לאדם להרהר במעשיו ולפקד אותם בכל יום, הואיל ונתן בו הקב"ה נשמה טהורה לדעת ולהפיר לבו ראו, ולהסתפל בפנפלאותיו שהוא עושה בכל יום יום.

בראשית קמד: אמר רבי יהודה, הולידה הארץ דשאים המגדלים לאחר פן וצומחים, לעשות צרף העולם, וכל העשבים של רפואה

לרפאות בהם הבריות, פלם הולידה והצמיחה הארץ בבת אחת.

אמר רבי יצחק, כמו גידים של שליה של אשה, שמלאים מזרעו של אדם, שיש בו היסודות כלם, כך הארץ - בו ביום שנבראת,

בו ביום נתעברה מכל מה שהולידה, שכתוב (שם א)

בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ,

ומיד והארץ הייתה תהו ובהו וחשך ורוח, הרי בכאן ארבעה יסודות שהם: אש מים רוח חשך, ואלו הולידו תולדותיה, ומאלו נתיסדו כלם, וכל התולדות נתהוו מכחות הללו.

זהו חדש א' בראשית קמו: אמר רבי אבא, הבצות שבארץ מלאים זרע כמו נקבה מאותם המים שלמעלה, ומתעברת מהם פנקה שמתעברת מן הזכר.

בראשית קמו-ז: שאל רבי חגי לרבי דוסתאי, אמר לו, הרי כתוב ותוצא הארץ (שם) דשא עשב מזריע זרע עץ פרי עשה פרי למינו. הארץ הוציאה אילנות ופרות, מה כתוב לאחר כך (שם ב) וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח, ומשמע טרם פתרגומו? אמר לו, כך הוא, אבל כחות להוליד באותו הזמן לא היה להם, ומפני מה?

מפני שלא המטיר ה' אלהים על הארץ, ואז לא היה שיעלה מן הארץ, שאלמלא היה כך, כל כחותם להוליד ולהצמיח, אבל לא היה בארץ הכח המוליד.

בראשית קמח: ויאמר אלהים יהי מארת ברקיע השמים להאיר על הארץ. שם שנינו, אמר רבי יצחק בר יעקב, מהו שכתוב (שיר ד) בלך יפה רעייתי ומום אין בך? בא וראה, כשברא הקדוש ברוך הוא את עולמו, עשאו מאותו האור הנאצל מלמעלה, וברא השמים מאותו הרקיע הראשון שהכינו הקדוש ברוך הוא ובראו בתחלה, ואותו הרקיע הוליד כל שאר הרקיעים שנתהוו ממנו. ואמר רב יהודה אמר רב, אותו הרקיע הוליד כל המאורות מאותו האור שמקבל מלמעלה, וכשברא הקב"ה אותו רקיע, נטל את המאורות, והניחם באותו רקיע הנקרא רקיע השמים, שאותו רקיע נתנהו מן השמים.

אמר רב יהודה אמר רב, הרקיע העליון הוליד השמים אשר תחתיו, והשמים הולידו את הרקיע הזה, ונקרא רקיע השמים. ונטל הקב"ה את המאורות הללו ונתנם בו.

זהו שכתוב (בראשית א, יז) ויתן אותם

אלהים ברקיע השמים.

